

NED. MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE

VERSLAG

VAN DE ZEVENTIENDE JAARVERGADERING (DRIE EN TWINGSTIGSTE ALGEMEENE VERGADERING) DER NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE,
OP VRIJDAG 26 JUNI 1931 EN ZATERDAG 27 JUNI 1931
TE APELDOORN.

Voorzitter: Ch. F. L. Nord, Den Haag.

Aanwezig volgens presentielijst: 90 leden.

Zitting van Vrijdagmiddag 4 uur.

De Voorzitter roept alle aanwezigen het welkom toe en vervult allereerst een droeven plicht: het herdenken van het overleden lid Dr. H. de Groot. Juist twee maanden geleden is hij plotseling heengegaan. Ruim tien jaar geleden begon Dr. de Groot belangstelling in de tandheelkunde te toonen. Sedert hij docent en directeur werd van het Tandheelkundig Instituut te Utrecht werd die belangstelling nog grooter en wijdde hij die, hoewel geen tandarts maar medicus, ook aan de tandheelkundige vereenigingen. Hij was een trouw bezoeker van de afdeeliningsvergadering in Utrecht en nam een belangrijk aandeel in de samenstelling van het Onderwijsrapport, dat eenige jaren geleden door een Commissie ad hoc is ingediend. Hij heeft de Maatschappij ontegenzeggelijk vele diensten bewezen.

Toch is dit niet het allerbelangrijkste, dat in zijn heengaan treft. De tandartsen verliezen in hem een buitengewoon prettigen, jovialen collega, die altijd bereid was individueel of collectief te helpen, waar het in zijn vermogen was. Onder de weinige docenten, die de tandheelkunde in Nederland rijk is, zal men De Groot zeer missen.

Een woord van dankbare hulde, ook namens deze Maatschappij, aan het adres van den heengeganen collega, is hier zeker op zijn plaats. De voorzitter verzoekt de vergadering daarom eenige oogenblikken aan dit overleden medelid te wijden.

(De vergadering heeft deze woorden staande aangehoord en geeft gevolg aan het verzoek van den voorzitter).

De Voorzitter dankt de vergadering en gaat over tot het uit-

spreken zijner openingsrede, welke door de leden met applaus wordt ontvangen.

Openingsrede van den Voorzitter. 1)

2. *Notulen en ingekomen stukken.*

De notulen opgenomen in het T. v. T. van December 1930 worden ongewijzigd goedgekeurd.

De secretaris deelt mede, dat bericht van verhindering is ingekomen van collegae Niemeyer, Griffijn, Zeist, Frederikse, Mej. Bekkers, Fijn van Draat, Mevr. Halewijn, Eibrink Jansen, Ph. Regensburg.

3. *Jaarverslag van den secretaris H. B.* (Afdrukt in het T. v. T. Oct.-nummer, zie hierachter).

De vergadering geeft door applaus haar instemming hiermee te kennen.

De Voorzitter dankt den secretaris voor zijn jaarverslag.

4. *Jaarverslag van den penningmeester H. B. en begrooting 1931/1932.*

De heer Becker zegt, dat niettegenstaande de begrooting overschreden werd, zij het slechts met een bedrag van ruim *f* 100.—, hij het boekjaar kan sluiten met een batig saldo van ruim 2 mille. Het kapitaal vermeerde door aankoop van *f* 2500.— 6% Nederland 1922, van 16 tot 18½ mille. Daar dit jaar, door de gedecentraliseerde werkwijze, hooge uitgaven gedaan werden voor reis- en verblijfkosten, behoeft het niet te verwonderen dat de begrootingspost is overschreden, te meer daar deze het vorig jaar met *f* 200.— werd verlaagd. Inmiddels heeft dit punt de aandacht van het D. B. en wordt overwogen op welke wijze deze post gedrukt kan worden.

Een bijzondere uitgave van *f* 510.— voor adresseer- en stencilmachines, werd volgens H. B. besluit goedgekeurd als kapitaals-uitgave die door afschrijving met 20% in 5 jaar zal worden vereffend. Met een saldo van bijna 4 mille is het nieuwe boekjaar ingegaan.

Spreeker eindigt zijn verslag met een woord van dank aan de afdelingspenningmeesters voor hun medewerking.

De Voorzitter dankt den penningmeester voor dit verslag.

5a. *Verslag van de verificatie-commissie.*

De Secretaris doet mededeeling van het verslag der commissie, die de boeken en bescheiden heeft onderzocht en in orde bevonden en derhalve voorstelt den penningmeester voor het gevoerde beheer

1) Zie hierachter in dit nummer.

te dechareeren, waartoe de vergadering onder teekenen van instemming besluit.

De Voorzitter dankt den penningmeester voor zijn beheer en geeft thans gelegenheid zoo noodig opmerkingen te maken over hetgeen in de Maatschappij is gebeurd en waaromtrent deze verslagen zijn uitgebracht.

De heer Berkenbosch Berends verwacht, dat er veel geld noodig zal zijn voor de te benoemen Centrale Ziekenfonds-Commissie en de daarmee samenhangende Afdelingscommissies en dat de afdelingen die kosten niet zullen kunnen dragen. Per afdeling zal dit wel f 250.— bedragen en spreker stelt voor daarom op onvoorzien 2 mille te voteeren.

De Voorzitter acht dif nog niet mogelijk, omdat het voorstel in zake de commissie nog niet is aangenomen en niemand kan zeggen hoe hoog de uitgave zal zijn. De Maatschappij kan dezen maatregel voorloopig nog wel bekostigen. Mocht het blijken, dat deze te veel kost, dan kan het H. B. ingrijpen en de volgende vergadering andere maatregelen nemen.

De heer Visser heeft er al meermalen op gewezen, dat er geen reserve op deze begrooting is gemaakt voor eenige bijzondere uitgaven. Mag in geval van een tekort het gekapitaliseerde surplus gebruikt worden of is er een sanctie van de Mij. voor noodig? Het is jammer, dat er geen voorstellen hieromtrent zijn ingediend.

De Voorzitter erkent, dat dit gewenscht is en zegt toe, dat het H. B. het volgend jaar met voorstellen zal komen.

De heer J. Sanders Ez., heeft met bevreemding post 20 en de toelichting daarop gelezen en informeert of die toelichting den juridischen adviseur heeft gepasseerd.

De Voorzitter antwoordt bevestigend. De redactie is echter niet van den juridischen adviseur. Hetgeen hier bij post 20 wordt gezegd houdt verband met de besprekingen in Maastricht en vooral met de wijze waarop vonnissen tot stand komen. Wil de rechtspraak der Mij. op hoog peil staan, dan moet de uitspraak eener afdelingsraad aan redelijke eischen van rechtspraak voldoen en moet er ook eenheid in die rechtspraak zijn. Het H. B. wil voorkomen, dat er juridische flaters in een vonnis worden begaan.

De heer Nord Thomson voegt hieraan toe, dat het niet gaat om den materieelen inhoud, maar om de formeele redactie der vonnissen.

De heer Van Andel had in het jaarverslag een toelichting verwacht van het feit, dat het H. B. geen voorstel heeft gedaan aangaande de moeilijkheid verleden jaar gerezen bij de verkiezing van een voorzitter, waartoe het volgens de notulen het voornemen had.

De Voorzitter antwoordt, dat er een nieuwe redactie is ontworpen voor de verkiezing van voorzitter, secretaris en penningmeester.

De Secretaris erkent, dat het een omissie zijnerzijds is, maar bij de overweging der wijziging van het artikel is gebleken, dat men de moeilijkheden verschoof en niet ophief.

De Voorzitter geeft de toezegging op de eerstvolgende vergadering met een desbetreffend voorstel te zullen komen.

De heer Bakker heeft slechts lof voor de wijze, waarop het den voorzitter gelukt is de organisatie te doen werken, maar veroorlooft zich een vraag te stellen. De voorzitter antwoordde op een vraag van den heer Berkenbosch Berends, dat zoolang een voorstel nog niet is aangenomen het H. B. geen post op de begrooting mag zetten. Spreker is van meening, dat het H. B. dit wel mag doen, als het die post maar niet gebruikt tot hij is goedgekeurd. Echter mag het H. B. in geen geval, of alleen in uiterste noodzaak, de begrooting overschrijden. Een discussie over een begrootingspost behoeft niet zoo ver te gaan, als de voorzitter de leden slechts in de gelegenheid stelt op het zakelijke voorstel later terug te komen. Het betreft hier het bezwaar tegen een groote of kleine verandering in de juridische werkwijze en spr. informeert of hij daarop straks terug mag komen.

De Voorzitter doet uitkomen, dat post 20 eigenlijk een wensch was van het H. B. tot de afdelingen gericht, waarbij het H. B. mededeelde, dat het bereid was een deel der kosten te vergoeden.

De heer Bakker formuleert zijn vraag thans aldus, of het H. B. 't voorzichtig acht geen reserve, geen kapitaliseering voor de toekomst te hebben, en acht het fout dat de Mij. de inkomsten net opmaakt.

Ten aanzien van de post van f 300.— in verband met den wensch van het H. B. om de rechtspraak der Mij. een formeele controle te laten doorloopen, laat spreker een waarschuwend woord hooren tegen formalisme in die rechtspraak. Een jurist in een arbitrage commissie tusschen collega's is overtollig en schadelijk. De rechtspraak moet streng collegiaal blijven.

De Voorzitter antwoordt dat nu inkomsten en uitgaven ongeveer gelijk zijn, het H. B. overweegt, voorstellen daaromtrent aan de Alg. Verg. te doen. Wat de rechtspraak betreft, gaat het er alleen om, dat daarin geen elementaire juridische fouten worden gemaakt, en om te waarborgen, dat een strafoplegging aan een collega op een re-

delijke werkwijze berust. Loopt een jurist het vonnis door, dan komt dit de rechtspraak ten goede.

De heer J. Sanders Ez., bedoelde met zijn vraag omtrent post 20 te informeeren, of een jurist een macht in de rechtspraak der Mij. zou krijgen, die hem niet toekomt, daar die in de Statuten of het H. R. niet is vermeld. Die vraag kan niet alleen worden uitgemaakt door het stellen van een begrootingspost. Is de zaak zóó als de heer Nord Thomson die stelt, dan is daar geen gevaar in. Hij stelt zich niet op een formalistisch, maar slechts op een formeel standpunt. Het is toe te juichen, dat het H. B. poogt de uitspraken van de afdelingsraden conform formeele rechtspraak te houden, want leeken zondigen herhaaldelijk tegen elementaire rechtebeginselen. De Alg. Verg. moet dergelijke pogingen steunen. Aldus opgevat heeft spreker geen bezwaar tegen dezen post.

De Voorzitter bevestigt, dat de heer Sanders de meening van het H. B. precies heeft weergegeven.

De heer Mr. Nord Thomson betoogt, dat hij als jurist een fout zou maken, indien hij zich met den materieelen inhoud van een vonnis bemoeien zou, wanneer hem dit wordt voorgelegd om den formeelen inhoud na te gaan.

Op een vraag van den heer Van Andel of van 't H. B. voorstellen te wachten zijn aangaande de wijze van procesvoering, antwoordt de voorzitter, dat men daarvoor eerst eenige ervaring moet opdoen.

De heer Van Eupen vindt de toelichting bij post 16 (Tandh. Jaarb.) niet duidelijk. Het zou z.i. juister zijn, post 9 bureaunkosten op f 500.— en post 16 op f 300.— te stellen.

De Voorzitter geeft te kennen, dat men de bureaunkosten wilde verdeelen verleden jaar, maar dit is niet gelukt en nu doet men nog een poging. Men wil gaarne die f 200.— van post 16 schrappen.

De heer Salomons voegt hieraan toe, dat het D. B. had verzocht de redactie van het Jaarb. op zijn bureau te doen geschieden, doch spreker achtte het niet in het belang van het boekje het werk uit handen te nemen van degene die het tot nu toe heeft gedaan. Vandaar het voorstel om dien post van f 200.— weer te herstellen.

De Voorzitter acht het onnoodig in details op deze zaak in te gaan.

De heer De Beer miste in het verslag van den secretaris het woord „bibliotheek” en onder de verslagen dat van de Museum- en Bibliotheekcommissie.

De Voorzitter antwoordt, dat het H. B. door een samenloop van omstandigheden nog geen voorstellen kon doen inzake het schenken van de bibliotheek aan Utrecht. De onderhandelingen met Utrecht zijn in een stadium, waarin er nog niet veel over verteld kan worden. De bibliotheek is nog op dezelfde plaats en in denzelfden toestand als verleden jaar.

5b. *Benoeming van een verificatiecommissie voor het loopende jaar.*

De heeren Kenschwil, Boomsma en R. v. d. Molen worden door de vergadering hiervoor aangewezen.

6. *Afdeelvingsverslagen.*

De heer Van Eupen vraagt naar aanleiding van het verslag van Rott. & O. of het niet in strijd is met het beginsel der Mij, dat ziekenfondsen tandh. klinieken oprichten, terwijl dit door tandartsen moet gebeuren.

De Voorzitter kent dit beginsel nog niet. Wel zal 't bij de ziekenfondskwestie ter sprake komen. Er kan Rotterdam dus geen verwijt treffen, dat zij dit beginsel zou hebben overtreden.

De heer Van Eupen meent verder, naar aanleiding van 't verslag van Utrecht, dat de Mij. het adverteeren verbiedt.

De Voorzitter antwoordt, dat dit betreft een bepaalde wijze van adverteeren. In Zwolle is destijds besloten den afdeelingen daarin zekere vrijheid te laten. Het H. B. heeft dus geen reden om hier in te grijpen.

De jaarverslagen der afdeelingen worden voor kennisgeving aangenomen.

7. *Rapporten.*

De Voorzitter dankt de commissies voor de vele opofferingen aan tijd en moeite om de rapporten samen te stellen. Namen kunnen hier niet allen worden genoemd, uitgezonderd die van den heer Sanders, die bij zijn vele extra besommingen dit jaar, buitengewoon veel en voortreffelijk werk voor de Mij. heeft gedaan, waarvoor hem namens de vergadering een woord van dank en hulde wordt gebracht.

(krachtig applaus).

a. de commissie tot beheer van het Steunorgaan.

De heer Visser herstelt een fout: volgens het verslag is f 600 4½% Ned. aangekocht, dit moet zijn f 6.000. Verder brengt spr. Rotterdam dank voor de mooie dotatie. (applaus).

Het rapport wordt onder dank voor kennisgeving aangenomen.

b. de afgevaardigden naar 't alg. bestuur van het T. v. T.

De heer J. Sanders memoreert dat het T. v. T. in bloei is genomen. In 1930 is 't aantal abonné's tot 950 gestegen; het aantal betalende abonné's van 750 tot 780. De financiële regeling met den uitgever Tholen was naar genoegen van beide partijen. De samenstelling der redactie bleef ongewijzigd. Het bestuur hield 2 goed bezochte vergaderingen. Klinkhamer trad uit als afgevaardigde van 't N. T. G. en werd vervangen door Griffijn uit Rotterdam. Spreker bedankte om redenen, die direct verband hielden met de algemeene gestie van bestuur en redactie, waarover spreker een opvatting had, afwijkend van die der meerderheid en waarom hij verder geen verantwoordelijkheid daarvoor wenschte te dragen. Het T. v. T. moge verder een afspiegeling zijn van den toenemenden bloei der tandheelkunde. (applaus).

De heer Bakker vraagt nadere inlichtingen over het bedanken van den heer Sanders als afgevaardigde naar het algemeene bestuur, die door den heer Sanders uitvoerig worden verstrekt.

Op een vraag van den heer Oostingh, waarom dit verslag niet is afgedrukt, verklaart de Voorzitter, dat wanneer dit verslag werd gedrukt het volgens de meening van het T. v. T. in de drie vereenigingen aanleiding zou kunnen geven tot het maken van op- en aanmerkingen, wat de werkwijze van het T. v. T. ontzaglijk zou kunnen bemoeilijken. Ieder lid kan zoo noodig in zijn vereeniging aanmerkingen maken.

De heer Van Andel vestigt de aandacht op het feit, dat het soms voorkomt, dat in de notulen van H. B. of D. B. die in het T. v. T. voorkomen, mededeelingen verschijnen, die voor leden der Mij. onaangenaam zijn. Spr. begrijpt niet als de redactie daaraan niets mag veranderen, dat het bestuur zelf niet ingrijpt. Spr. heeft er den voorzitter in een persoonlijk schrijven op gewezen en deze erkende, dat dit niet behoorde voor te komen. Maar nog steeds is het niet hersteld.

Hierop geeft de Voorzitter namens H. B. en D. B. de toezegging zooveel mogelijk te trachten dergelijke onaangenaamheden te voorkomen. Gebeurt het toch, dan is het niet de bedoeling iemand onaangenaam te zijn.

c. rapport van de directrice van het bemiddelingsbureau.

d. idem directeur van het incassobureau.

Worden onder dank voor kennisgeving aangenomen.

e. idem commissie voor schooltandverzorging.

De heer De Beer stelt namens de A. T. V. voor dit zoo belangrijke verslag eerst in de afdelingen te doen behandelen.

De Voorzitter kan niet van de orde afwijken; dit rapport moet behandeld worden. Vermoedelijk bedoelt de A. T. V. dat geen belangrijke besluiten daaromtrent worden genomen, zonder de afdelingen te kennen. Maar juist het maken van op- en aanmerkingen kan van zeer groote beteekenis zijn.

De heer De Beer vindt het in het algemeen wenschelijk dat dergelijke belangrijke rapporten eerst in de afdelingen worden behandeld en daaromtrent, nadat het H. B. de resultaten onder het oog heeft gezien, in de alg. verg. besluiten worden genomen.

De Voorzitter is het daarmee eens en zal voorstellen doen om daaraan tegemoet te komen. Inmiddels kan het H. B. met de hier te maken opmerkingen zijn voordeel doen.

De heer Bakker oppert het denkbeeld, dat Amsterdam enkele punten zal noemen, die zij van de discussies uitgeschakeld wenschte te zien. Dit mede in verband met het tijd-bezwaar. De voorbereiding tusschen het verschijnen van het rapport en deze vergadering was te kort.

De heer Bruske sluit zich hierbij aan en vermoedt dat het punt onderricht en bevoegdheid van mondverpleegsters zou moeten worden uitgeschakeld.

De heer De Beer ziet thans in een korte oriënteerende bespreking geen bezwaar.

De heer J. Sanders neemt stelling tegen het uitschakelen van bepaalde punten. De leden zijn hier aanwezig om belangrijke zaken te behandelen en het kan zeer wenschelijk zijn de in het verslag aangevoerde punten hier te behandelen. Neemt dit te veel tijd in beslag, dan kan de voorzitter ingrijpen.

Op een desbetreffende vraag van den Voorzitter spreekt de vergadering uit, dat het geheele rapport in behandeling zal worden genomen.

De heer Van den Berg mist in het verslag een uiteenzetting omtrent de rechtspositie der mondverzorgsters. Spreker heeft intusschen in Amerika veel bewondering gekregen voor het werk dier mondverzorgsters, terwijl men daar geen last van dit instituut ondervindt doordien haar rechtspositie zoo goed is geregeld. Spr. geeft de commissie nu in overweging om op het congres der F. D. I. in Parijs contact te zoeken met de commissie uit Amerika, waar het onderwijs en de rechtspositie dier menschen zoo goed geregeld is. Spreker heeft alle gegevens daaromtrent te zijner beschikking.

De Voorzitter geeft daarop de verzekering dat de commissie daar de noodige aandacht aan zal schenken.

De heer J. Sanders heeft kritiek op het beleid van het H.B., dat aan de commissie de vraag ter beantwoording voorlegt of het aanbeveling verdient mondverzorgsters ook in de particuliere praktijk te werk te stellen.

De Voorzitter deelt mede, dat dit rapport is uitgebracht in combinatie met een commissie die indertijd daarover reeds gerapporteerd heeft, waaraan de heer Backer Dirks toevoegt, dat het eigenlijk 2 leden dier niet meer bestaande commissie zijn geweest, die de vergaderingen der comm. v. schooltandverzorging bijwoonden.

De heer Sanders betreurt, dat dit niet uit het verslag blijkt, en heeft verder kritiek op de bewoordingen in het rapport, die spreken van het verlichten van den arbeid van den tandarts enz. Hier leest men de meening dezer commissie en zij stelt die voorwaardelijk door de woorden „indien dat zoo is”. Het is derhalve prematuur doorover te discussieeren. Men schakele dit punt dus uit tot er een duidelijker uitspraak van de commissie is.

De Voorzitter is het daarmede niet eens. Uit het rapport blijkt alleen, dat de commissie nog niet over voldoende gegevens beschikt en de zaak verder zal bestudeeren. Zou de vergadering te kennen geven, dat zij zich met de voorloopige uitspraak niet kan vereenigen, dan is dat een hint voor de commissie, voor welke de hier te maken op- en aanmerkingen zeer waardevol zijn.

De heer Berkenbosch Berends informeert of de commissie niet had kunnen voorkomen het „systeem-van-advies-aan-de ouders” te Amersfoort (blz. 566 T. v. T.) en of het daarbij betrokken Mij.-lid geïnterpelleerd is. De leden mogen toch niets op eigen houtje doen.

De heer Bakker keurt het systeem in Amersfoort af, hetgeen ook vastgelegd is in een brief van 't D. B. aan 't gemeentebestuur en meent, wat de behandelende collega betreft, dat deze zaak door het afdelingsbestuur van Utrecht moet worden ter hand genomen.

Op een vraag van den heer Berkenbosch Berends waarom de Dir. van den G. G. D. te Amsterdam het beantwoorden der vragenlijsten weigerde, verklaart de Voorzitter dat het H. B. overweegt hoe aan deze moeilijke kwestie te ontkomen is.

De heer Berman stelt de vraag, als het rapport der commissie wordt aangenomen, of dit wil zeggen, dat alles wordt goedgekeurd en dat de commissie voortgaat in de lijn die zij zich heeft uitgestippeld, maar die de leden niet kennen.

De Voorzitter zet uiteen, dat de alg. verg. voor 2 jaar besloten heeft, dat er mondverzorgsters moeten komen voor de schooltandheelkunde — niet voor de particuliere praktijk. Daarvoor moest de commissie een regeling ontwerpen. Het H. B. verzocht haar met de oude commissie die wenschelijkheid ook voor de particuliere praktijk te beschouwen. Aannemen van het rapport beteekent nog niet algeheele goedkeuring, omdat de zaak nog niet voldoende in de afdelingen en het H. B. is voorbereid.

De heer Van Eupen constateert, dat de vorige commissie afwijzend stond tegenover mondverzorgsters in de particuliere praktijk, maar dat de tegenwoordige commissie het met dit vorige, als uitnemend door haar aangeduide rapport, vrij aardig eens is, terwijl zij het tegenovergestelde daarvan aanbeveelt. Een en ander is spr. niet duidelijk.

Vrijdag 8 uur.

Te half zeven schorst de Voorzitter de vergadering tot des avonds 8 uur. Op dien tijd wordt de vergadering heropend en de behandeling van rapporte voortgezet.

De heer Van Andel legt er allereerst de nadruk op, dat het rapport uitsluitend afkomstig is van de commissie v. schooltandverz. en dat de beide leden van de oude commissie er part noch deel aan hebben; toen zij aan de besprekingen deelnamen, was het rapport al gedrukt. De commissie had slechts de bedoeling aan te geven, dat zij de kwestie mondverzorgsters in de particuliere praktijk onder het oog had gezien, doch allerminst om een voorstel te doen op deze vergadering. De commissie drong aan op het gebruik van mondverzorgsters bij de schooltandverzorging om gegevens te verkrijgen en dus ligt het voor de hand, dat zij voor de particuliere praktijk niet met een positieve uitspraak kan komen.

De heer Oostingh voegt hieraan toe, dat het oordeel der twee toegevoegde leden nog hetzelfde is als dat, neergelegd in hun rapport van 2 jaar geleden d. w. z. geen mondverzorgsters in de particuliere praktijk.

De heer P. Blaauw stelt de vraag waarom zulk een belangrijk rapport niet eerst naar de afdelingen is gegaan, voordat hier een discussie in het wilde wordt gevoerd, waarop de Voorzitter antwoordt dat dit een jaarverslag is der comm., dat altijd aan de orde moet komen. Evenwel betreurt ook het H.B. dat de afd. het rapport niet hebben behandeld. Morgen worden daaromtrent wijzigingsvoorstellen gedaan.

De heer Van Hasselt geeft de commissie de wenk bij het for-

muleeren van het leerplan voor mondverzorgsters zich zeer bescheiden uit te drukken en niet zoo uitvoerig te spreken over de beginnellen van allerlei wetenschappen, waar het betreft het bijbrengen van eenige elementaire kennis. De buitenwereld krijgt anders den indruk, dat het een vrij volledige tandheelk. opleiding geldt. Men dient van te voren goed te weten welke plaats men de mondverzorgsters in de tandheelk. verzorging toekent.

De Voorzitter merkt naar aanleiding van het verzoek van „Tavona” om sanctie van de Maatschappij aan de te houden opleidingscursus voor mondverzorgsters te verlenen, op, dat het ontoelaatbaar is, dat de Mij. een opleiding zou sanctionneeren, als niet van te voren vaststaat, dat die verzorgsters wettelijke rechten hebben b.v. als de verpleegsters. De commissie zal dus moeten adviseeren welke stappen hiertoe moeten worden gedaan, opdat zij niet onbevoegd geneeskunde uitoefenen. Spr. doelt hier op verzorging bij de schooltandheelkunde.

De heer Van Andel zegt, dat de Mij. zich voorstelde, dat die mondverzorgsters de tandartsen zouden helpen bij de schooltandverzorging en dat het dus de vraag is of de Mij. moet wachten tot de Regeering officieel haar bevoegdheid erkent.

De Voorzitter blijft van meening, dat eerst moet vaststaan, dat er wettelijk geen bezwaar is tegen het werken dezer meisjes. Voordien kan de Mij. niet aan de opleiding door „Tavona” deelnemen. — In verband daarmee herinnert de heer Van Hasselt aan conclusies 5 en 6 van rapport-1929, waarin uitgesproken wordt dat er maatregelen worden genomen om de wettelijke bezwaren door 't Rijk te doen opheffen. — De Voorzitter werpt hiertegen op, dat die maatregelen nog geen doel hebben getroffen.

De Voorzitter zegt op het standpunt te staan, dat de Mij. officieel niet kan toelaten, dat iemand een bewerking in den mond uitvoert als niet vaststaat, dat hij dit straffeloos mag doen. Over dit standpunt wilde spr. laten stemmen, ten einde dit aan Tavona te melden. — *De vergadering gaat met dit principe accoord.*

Thans geef de heer Berkenbosch Berends de vergadering den wenk om „Tavona” in overweging te geven niet aldus verder voort te gaan, totdat de Mij. haar standpunt heeft bepaald.

De Voorzitter acht het vanzelfsprekend, dat de Mij. stappen onderneemt om spoedig tot het instituut te geraken en zich met „Tavona” in verbinding stelt.

De heer Van Andel deelt mede, dat de commissie onkundig was van het feit, dat een Utrechtsche collega de leiding in Amersfoort had en vraagt of het H.B. niet op de hoogte was, waarop de heer Salo-

mons antwoordt, dat de heer Bakker wel indertijd met dien collega heeft gesproken, maar het H.B. niets van een contract weet.

De Voorzitter voegt eraan toe, dat het H.B. er prijs op stelt van dergelijke gevallen op de hoogte te worden gesteld als men daarvan hoort, opdat het naar bevind van zaken kan handelen. — Resumeerende zegt de voorzitter, dat het rapport thans naar de afdelingen gaat en in de volgende alg. verg. aan de orde komt, terwijl het H.B. zich met die organisaties in verbinding zal stellen die aan bespoediging der zaak iets kunnen doen. — Onder applaus der vergadering brengt de voorzitter een woord van hartelijken dank aan de commissie voor het vele werk in het afgelopen jaar verricht.

f. rapport der O. & E Commissie.

De heer Van Hasselt vult het verslag nog eenigszins aan. Spr. heeft met den voorz. der Mij. en den jur. adviseur een onderhoud gehad met Prof. Mr. Kranenburg in zake de besprekingen in de Kamer over de bevoegdheid der tandheekkundigen en het afleggen van examens ter verkrijging van het volledig tandartsdiploma. Prof. Kranenburg heeft advies uitgebracht en voerde een groot aantal argumenten daartegen aan, die ook reeds in het request aan den Minister voorkwamen. De O & E Commissie adviseerde het H.B. het advies van Prof. Kranenburg ter kennis te brengen van de Ministers van Onderwijs en van Arbeid. — Ook meende de comm. haar zienswijze te moeten geven omtrent de vervulling der vacature-De Groot. Van te voren verzocht de commissie een samenspreking met het college van lectoren in Utrecht, welk verzoek is afgewezen. De O & E Commissie zal dus op eigen gezag verder moeten adviseeren.

De heer P. Blaauw verzoekt den voorzitter nadere inlichtingen omtrent de mededeeling in zijn openingsrede over de verhouding tusschen lectoren en de Mij., waarop de Voorzitter verklaart, dat i.z. het tandheek. onderwijs het standpunt der Lectoren principieel zeer afwijkend is n.l. volgens lectoren is het tandheek. onderwijs autonoom en hebben zij alleen met de medische faculteit en niets met de professie als zoodanig te maken.

Naar aanleiding hiervan vraagt de heer Blaauw of de commissie zich met haar advies tot de medische faculteit heeft gewend, hetgeen de Voorzitter vermoedt dat zij zal doen. Echter kan de commissie een deskundige samenspreking alleen met collega's houden. — Op een vraag van den heer Paerl de bespreking voort te zetten als de heer Bakker aanwezig is, zegt de Voorzitter, dat hem het belang daarvan niet duidelijk is.

De heer Berman informeert waarom in het verslag juist de Amsterdamsche Universiteit in aanmerking komt en de andere universiteiten niet.

Daarop antwoordt de Voorzitter, dat een voorstel daartoe van den Amsterdamschen Raad is uitgegaan, hetgeen door de Mij wordt gesteund. In een commissie voor dit doel (de weth. v. onderwijs, een lid der faculteit, een lid van het curatorium) heeft ook collega Edel namens de Mij. zitting. De Mij. heeft al in een request aan den Minister uitgesproken, dat vergrooing van het Tandh. Inst. in Utrecht niet meer wenschelijk is. Spr. eindigt met een woord van dank aan den heer Van Hasselt en de commissie. (Applaus). — Rapport wordt voor kennisgeving aangenomen.

h. rapport der commissie voor de „nazorg”.

De heer Göttlich informeert op welke gronden de commissie tot de overtuiging is gekomen, dat de ziekenfondsen niet in staat zijn de nazorgbehandeling te geven, terwijl de heer Van Andel gaarne cijfers wil hebben over de praktische resultaten van het werk o.a. aangaande den toestand van het gebit, de caries, etc. om daaruit argumenten voor propaganda der schooltandverz. te putten.

De Voorzitter antwoordt den heer Göttlich, dat men eigenlijk moet lezen, dat de ziekenfondsen nog niet *bereid* of in staat zijn en de commissie poogt de ziekenfondsen alsnog daartoe te krijgen. — Den heer Van Andel kan meegedeeld worden, dat cijfers, die hij bedoelt, na samenspreking tusschen H.B. en commissie, uit het rapport zijn weggelaten, uit vrees voor verkeerde gevolgtrekkingen. Het was beter met grooter cijfermateriaal te komen, als ook Amsterdam met cijfers komt (G. G. D.).

De heer Loeb zegt, dat in Amsterdam „Tavona” de nazorg behandelt en vraagt of er met de ziekenfondsen een bespreking daarover heeft plaats gehad. Het is n.l. voor deze laatsten onaangenaam alles uit dagbladen te moeten vernemen.

De Voorzitter doet den spreker opmerken, dat „Tavona” een particuliere instelling is, waarop de Mij. geen invloed heeft. De nazorg staat wel op het beginselprogram der Mij. en daarom is ook in Den Haag een proef genomen, met financieelen steun van de Mij. om cijfermateriaal te krijgen, waarmee met gezag kan worden geresquestreerd om op nazorg aan te dringen.

De heer Holthaus betwijfelt de mededeeling of de ziekenfondsen niet bereid zijn tot nazorgbehandeling. Geen tandarts zal weigeren een kind dat zich daarvoor aanmeldt te behandelen.

De Voorzitter verduidelijkt, dat het niet gaat om *een* ziekenfonds, maar om de principieele kwestie of de ziekenfondsen de kinderen die van school komen geregeld verder zullen behandelen en even systematisch. Zonder dat is schooltandverzorging een onvoldoende instituut.

De heer Bruske kan hierbij mededeelen, dat volgens cijfermateriaal van Kantorowicz in Bonn 2 % van de schoolkinderen zelfstandig voor nazorg in de ziekenfondsen komen. Hetgeen toont hoe moeilijk het is hen zoover te krijgen.

Ten slotte zegt de heer De Beer, dat Tavona waarvan een tandarts-bestuurslid geregeld voeling houdt met de A. T. V. de bedoeling heeft hetzelfde cijfermateriaal te verzamelen als hetwelk de Mij. tracht te verzamelen om de noodzakelijkheid van nazorg te betoogen.

De Voorzitter zal dankbaar zijn, als de Mij. ook dit cijfermateriaal krijgt. Een volgende keer zal dan ook getracht worden voorstellen omtrent de te voeren actie aan de alg. verg. voor te leggen.

Het rapport wordt verder voor kennisgeving aangenomen.

g. rapport commissie tot bestudeering v. h. *technikersvraagstuk*.

De Voorzitter zegt, dat het de bedoeling is, dat de Mij. zich eindelijk gaat bemoeien met de opleiding en de positie van de technici ten opzichte der tandartsen, om nieuwe verwickelingen als met de tandheelkundigen in de toekomst te voorkomen.

De heer Salomons vestigt er de aandacht op, dat de alinea op bl. 571 T. v. T. beginnende met de woorden „Mocht onverhoopt . . . enz.” niet van de commissie afkomstig is, en daar niet behoort te staan. Het behoorde als amendement van het H.B. onder het rapport te staan.

De heer J. Sanders Ez. heeft zonder nadere toelichting bezwaar tegen den numerus clausus, die dit rapport wenscht in te voeren. Van economische zijde en van hen die zich met vraagstukken omtrent werkliedenorganisaties bezig houden, kunnen daartegen wel bezwaren bestaan en het is goed die te kennen. Slechts in weinig beroepen kent men zulk een maatregel. Inlichtingen zijn zeer gewenscht, voordat de vergadering daaromtrent een besluit neemt.

De heer Van de Berg kan zich zeer goed met het rapport verenigen, maar geeft de commissie in overweging ook rekening te houden met technici die in laboratoria werken en alleen goudsmidwerk of ceramiek of in het algemeen slechts een onderdeel uitoefenen. Daarmee is in sub c geen rekening gehouden.

De heer Visser, den heer Sanders beantwoordend, stelt in het licht, dat de commissie niet wil uitspreken hoe groot het aantal aankomende technici zou moeten zijn, maar wel de feitelijkheid, dat indien toelating tot het vak onbeperkt blijft het euvel van het verleden zich misschien weer kan herhalen. De toekomst zal leeren hoe groot de beper-

king zal moeten zijn. Daarvoor zullen ook besprekingen moeten worden gehouden met de vereeniging van tandtechnici en met economen. In het kader van hun eigen belangen zullen de technici een beperking ook toejuichen. De tandartsen zullen daarentegen niet het standpunt kunnen innemen, hoe meer technici hoe goedkooper de hulp; wel moeten zij altijd kunnen beschikken over voldoende geschoolde werkrachten. Het is de Mij. wel toevertrouwd te zorgen, dat geen belangen in het gedrang komen. De zaak behoort dus in handen te worden gegeven van vooraanstaande collega's die capabel zijn zich van alle factoren rekenschap te geven. — De heer Van de Berg noemde inderdaad een moeilijkheid, maar in de eerste plaats is gedacht aan den volslagen techniker, die al het werk kent en in dienst is van een tandarts. In de tweede plaats komt de groep laboratoriumhouders, wier eischen als werkgevers men ook kan vernemen. Het is verkeerd reeds nu met alle moeilijkheden rekening te houden. Eerst moeten de menschen opgeleid worden en meer moreel bewustzijn krijgen.

De heer Backer Dirks zou bij het uitreiken van een diploma niet willen spreken van een tandtechnicus, maar van „laboratoriumwerker” of iets dergelijks, om misbruik te voorkomen. Deze opmerking, zegt de Voorzitter, zal in overweging worden genomen.

De heer Van Hasselt heeft zich 9 jaar geleden in Amersfoort als voorzitter uitgesproken tegen een *opleiding* van technici door de Mij. en zou, ofschoon hij zich ovetigens met het rapport kan vereenigen, daarom punt h. willen lezen: „De Mij. zal zoo gewenscht, de opleiding steunen” en niet verstrekken.

De Voorzitter antwoordt den heer Sanders, dat tegen een numerus clausus bezwaren van praktischen aard bestaan, maar dat bij het ter hand nemen van het vraagstuk het leerlingental niet geheel vrij kan worden gelaten. Op een bepaald aantal tandartsen kan slechts een bepaald aantal technici zijn. Een teveel zou op andere wijze zijn levensonderhoud zoeken, waarin gevaar schuilt en wat voorkomen moet worden. Het getal kan niet op 1 of 2 afgerond worden. Kan men aldus geen billijke regeling maken, dan komt men nooit tot een resultaat. — Het rapport der commissie is bedoeld als basis der onderhandelingen, die later aan de goedkeuring der vergadering moeten worden voorgelegd.

De heer Hoeksema is van zienswijze veranderd en vindt het beter het vraagstuk te laten rusten. Hoe kan men, vraagt spreker, bijv. in een stad als Groningen waar 25 tandartsen wonen, voor een laboratorium, waarin van 40—60 menschen werken, een quotum vaststellen dat mag worden aangenomen? Het vak van technicus wijzigt zich: de groote laboratoria zijn werkplaatsen waarin de hulpkrachten veel meer capaciteit moeten hebben dan vroeger de enkele technicus.

De Voorzitter is van oordeel, dat men ook contact moet heb-

ben met laboratoriumhoudende technici, die inlichtingen zullen kunnen verschaffen hoeveel krachten voor die laboratoria gewenscht worden.

De heer **Hoeksema** vreest voor wantoestanden, als die 40—60 menschen in Groningen eens een loonconflict hebben en zij dan terecht om brood vragen. Men komt dan op een gevaarlijk pad. Men beoordeele den toestand dus niet meer naar dien van vroeger, toen elk tandarts zijn eigen technicus had. Spreker maant tot voorzichtigheid.

De **Voorzitter** kan het inzicht van den vorigen spreker niet deelen. Immers is er conflict in Groningen, dan is hetzelfde aantal technici toch noodig en kunnen zij van Groningen naar Apeldoorn of elders gaan om in zoo'n laboratorium te werken.

De heer **Hoeksema** merkt nog op, dat ook de examens een belangrijk punt van discussie hebben uitgemaakt. Hoe meer men de grootindustrie met talrijke werkkrachten krijgt, hoe minder is er behoefte aan examens en des te minder wordt ook het belang der Mij. bij de kwestie.

De **Voorzitter** betoogt nogmaals, dat het voor den tandarts van belang is, dat hij eenige notie heeft welke kennis zijn technicus bezit. Daarom is een getuigschrift van veel waarde voor hem. Het gaat niet aan, dat de Mij. het belangrijke probleem, dat zooveel ellende heeft bezorgd, langer zou aanzien zonder een krachtige poging te doen het in goede banen te leiden.

De heer **Berkenbosch Berends** brengt hulde aan de samenstellers van het rapport, maar vraagt of de Mij. het recht heeft om een beperking als sub e ten aanzien der examinandi voor te stellen.

De **Voorzitter** antwoordt, dat het toelaatbaar is, daar het in het welbegrepen eigenbelang dier menschen is. Zou b.v. het aantal opgeleide tandartsen veel te groot worden, dan is het een open vraag of de Regeering niet ook aldus met een numerus clausus zou ingrijpen. Als ouders gewaarschuid worden en weten, dat hun kinderen geen kans hebben om zelfs droog brood als technicus te verdienen, zullen zij hun het eerste examen niet laten doen. Een gegeven aantal tandartsen kan slechts een gegeven aantal technici brood verschaffen.

De heer **J. Sanders E z.** is door de beantwoording niet bevredigd en heeft tegen de voorgestelde oplossing principiële zoowel als praktische bezwaren. Spreker's economisch inzicht gaat de richting uit van zooveel als mogelijk is aan den vrijen loop der maatschappij over te laten, met zekere beperkingen. Vervolgens zal de uitvoering met ontzettend groote praktische moeilijkheden gepaard gaan. Blijft het rap-

port ongewijzigd, dan zal spreker daartegen stemmen. Misschien kan de commissie accoord gaan met het denkbeeld om die beperking van het aantal nog niet zoo stellig vast te leggen. Spreker stelt de volgende amendementen voor. Op bl. 569 T. v. T. 3e alinea, in den tweeden zin na „toestanden” te lezen: „welke o.a. door het niet geregeld zijn van hun opleiding en hun economische belangen, in het verleden zijn ontstaan aan te kweeken en te bevorderen, dat zij die opgeleid zijn in de mogelijkheid komen een behoorlijk economisch bestaan te kunnen vinden”. De 3e alinea moet daardoor ook een verandering ondergaan. Vervolgens zou punt e op bl. 570 moeten gelezen worden: „In onderling overleg zullen de exameneischen worden vastgesteld en de vraag onder de oogen gezien of het aantal, dat tot de examens wordt toegelaten moet worden beperkt.

De heer Visser gelooft wel, dat deze redactiewijzigingen ingang bij de commissie zullen vinden. De strekking van het principe der commissie wordt hierdoor vermoedelijk niet te niet gedaan.

Ook de vergadering vereenigt zich met deze redactiewijzigingen, die nog nader door de commissie zullen worden nagegaan.

De heer Visser wenscht nog op te merken, dat hij geen verschil ziet tusschen hetgeen de heer Van Hasselt wenscht en punt h. De Mij. werkt immers alleen „zoo gewenscht” mede, dus b.v. als de opleiding beperkt wordt.

De heer Van Hasselt ziet het verschil hierin, dat er imperatief van medewerken gesproken wordt, wat hij niet wenscht.

De heer Visser meent verplicht te zijn, als men samen om de groene tafel gaat zitten en afspraken maakt, daadwerkelijke medewerking te moeten verleenen. Houdt eene partij zich niet aan de afspraken dan is de andere vrij.

De Voorzitter vindt medewerking op zijn plaats, maar de Mij. bepale den vorm daarvan. Overigens moet de commissie dank gebracht worden voor haren voorbereidenden arbeid. Spr. verzoekt den heer Visser de stappen te nemen, die hij heeft voorgesteld. (Applaus).

De heer Van Andel geeft in overweging te spreken van „technicus” en niet *techniker*, de heer Backer Dirks wenscht „tand-technisch laboratoriumwerker”.

De Voorzitter zegt toe, dat die termen zullen worden overwogen.

8. Voorstel van het H.B. tot wijziging van huish. regl. en statuten.

De Voorzitter zegt dat de voorgestelde wijzigingen eerst nog

de afdelingen moeten passeeren; willen zij rechtskracht hebben, dan moeten zij op de volgende alg. verg. weer aan de orde komen. Spr. memoreert thans de discussie in Maastricht, die aanleiding was tot het voorstellen eener wijziging van art. 2.

De heer Berkenbosch Berends stelt een wijziging in di. art. voor, n.l. de 4e zin aldus te lezen: „Indien bij den secretaris van met H.B. wel bezwaren tegen toelating zijn binnengekomen, binnen voormeld tijdvak, zal het betrokken afdelingsbestuur, gehoord, althans opgeroepen hebbend hen, die bezwaren hebben ingebracht, alsook het aspirantlid, deze zaak in de eerstvolgende afd.-vergadering op de agenda plaatsen, waarna de afdeling over de toelating beslist. Zoowel ieder dergenen enz.” In de voorgestelde redactie, in het algemeen niet fraai, staat „dat de betrokken afdeling” zal hooren enz. maar het is niet duidelijk hoe dit zal geschieden. Dit is zuiver een bestuurszaak.

De heer Sanders beaamt de opmerking van den heer Berkenbosch Berends en zou, bij centrale regeling der ballotage wenschen, dat omtrent de wijze van toelating in de afdelingen een uniforme regeling bestond. Die moet den afdelingen dan worden voorgeschreven.

De heer Van der Linde zou uit de redactie kunnen afleiden, dat bij aanmelding voor het lidmaatschap bij den H.B.-secretaris, geen publicatie behoeft te volgen. Dit kan niet juist zijn.

De Voorzitter erkent, dat dit er bij behoort te staan, ook bij den H.B.-secretaris.

De heer Göttlich informeert of de aanmelding zonder meer wordt gepubliceerd of dat er een herinnering wordt bijgevoegd dat binnen zooveel tijd bezwaren kunnen worden ingediend, waarop de Voorzitter te kennen geeft, dat dit laatste bedoeld is.

De heer Visser protesteert tegen het laten vervallen van de bepaling, dat tandartsen binnen zes maanden nadat zij hun bevoegdheid hebben gekregen zonder ballotage lid kunnen worden, omdat zij dan nog geen tandheelkundige antecedenten hadden. Spr. informeert naar de motieven.

De Voorzitter verklaart, dat als zulk een jong collega zich aanmeldt, hij na publicatie dier aanmelding automatisch lid wordt, behalve wanneer hij zekere antecedenten heeft.

De heer Kayser informeert op welke wijze gebruik gemaakt wordt van ingebrachte bezwaren en wat daaromtrent wordt gepubliceerd, want menigeen zal aarzelen bezwaren in te brengen, als zijn naam daarbij vermeld wordt.

De Voorzitter meent, dat als men ernstige bezwaren kan inbrengen, men daarvoor openlijk moet durven uitkomen. Op gegronde motieven zou het afd.bestuur bij uitzondering vermelding van den aanbinger achterwege kunnen laten.

De heer Visser is er voor, dat de oude redactie omtrent die jonge tandartsen wordt gehandhaafd. De beweegredenen, die het vroeger bestuur ertoe geleid hebben die redactie op te nemen gelden nog steeds.

De Voorzitter brengt dit amendement in stemming; het wordt verworpen. Art. 2 met de wijzigingen van de heeren Berkenbosch Berends en Sanders wordt goedgekeurd; zal naar de afdelingen worden gezonden en zal op de volgende alg. verg. weer ter tafel komen.

Bij nieuw art. 35 H.R. zegt de Voorzitter, dat er een belangrijk hiaat kon worden opgemerkt in het werkjaar der Mij. Eind September na de vacaties vergadert het H.B. en maakt de campagne voor het nieuwe werkjaar op. De commissies beginnen dan in October hun werk. Reglementair moeten de afd. einde April hun afd.-verg. houden, maar dan is het Mij.-jaar geëindigd en blijft het werk dus tot October rusten ten nadeele der Mij. Na April eerst wordt de H.B.-vergadering gehouden ter voorbereiding der alg. verg. De voorstellen der commissies kunnen de afd. dus in April niet met een praeadvies van het H.B. bereiken, tenzij de commissies reeds half Maart hun rapporten indienen. Dat komt neer op een campagne van October tot half Maart = 5½ maand. Verbetering wordt alleen verwacht van verandering van het vereenigingsjaar in 1 Jan. tot 31 Dec. met de jaarvergadering in Januari. Spr. vond alleen het vervallen der zomervergadering een bezwaar, maar nergens schijnt men dit te betreuen en overal had het voorstel instemming. Vermoedelijk eischt het werk, dat er 2 vergaderingen per jaar worden gehouden, zoodat de zomervergadering wel zal kunnen worden gehandhaafd. Na de jaarvergadering in Januari gaat het werk der Mij. automatisch door, en ook in September na de vacantie wordt het terstond voortgezet. Komt de wijziging tot stand, dan heeft men voor goedkeuring van sommige voorstellen geen 2 jaar noodig, zooals nu.

De heer Van Eupen is bevreesd, dat het bezoek op een Januari-vergadering geringer zal zijn dan in den zomer. Er komt zodoende nog minder contact tusschen de leden en de Mij. Kan er dus een weg gevonden worden om het gesignaleerde groote hiaat te laten vervallen en toch de jaarvergadering in den zomer te houden, dan moet dat toegejuicht worden.

De Voorzitter verklaart, dat het bezwaar van dezen spreker door niemand in het H.B. werd gedeeld en men ook geen kans zag de moeilijkheden op andere wijze te ondervangen. Bovendien leert de

ervaring, dat in 6 buitengewone vergaderingen der Mij. in den winter het bezoek veel grooter was dan in den zomer.

De heer Van Eupen schrijft dat buitengewone bezoek dan toe aan buitengewone omstandigheden.

Dit ontkent de Voorzitter, want de laatste buitengewone verg. in Utrecht over N. P. P. was drukker bezocht dan deze, waarin het ziekenfonds-vraagstuk moet worden beslist.

De heer Sanders zal niet tegen stemmen als het H. B. het voorstel handhaaft, maar zou het verstandig vinden als het teruggenomen werd. Het voorstel verbreekt een jarenlange traditie en het grijpt ook in, in den tijd der bijeenkomsten van de zusterverenigingen. In Amsterdam zullen de leden in den winter wel verschijnen, maar in de kleinere plaatsen zal het bezoek zeker niet grooter zijn dan in den zomer. Het bezoek aan wetenschappelijke vergaderingen kan hiermee niet worden vergeleken. Wat de 6 buitengewone vergaderingen betreft, deze werden op Zaterdagavond gehouden, maar men krijgt dat bezoek nooit in Januari op een Vrijdagmiddag om 4 uur. De voorstelling, dat er 5½ maand gewerkt wordt en 6½ maand vacantie is, is wel wat gekleurd, want b.v. in de commissies waarin spreker dit jaar heeft meegewerkt is tot nu toe geen stilstand op te merken geweest. De 3½ maand vacantie kan nooit voorkomen worden.

De heer Van Hoeve geeft in overweging statutair vast te leggen, dat er jaarlijks 2 vergaderingen moeten worden gehouden, om de jaarvergadering in Januari niet te veel te belasten.

De Voorzitter vindt dit denkbeeld sympathiek, maar maakt bezwaar dit in de statuten vast te leggen of zelfs in het H.R. Spr. erkent de nadeelen, die collega Sanders noemde, maar de voordeelen zijn grooter. In elk geval zijn twee vergaderingen, die wat korter duren, beter dan één heel lange, zoodat toch de zomervergadering noodzakelijk zal zijn. Spr. stelt vóór voorloopig met het voorstel mee te gaan daar het eerst van kracht kan worden op een volgende Algemeene vergadering na eerst de afdelingen te zijn gepasseerd. In de buitengewone vergadering van Januari komt dan nog ander werk aan de orde, zoodat men een voorproefje krijgt van een wintervergadering. Het Mij.-belang geeft daarbij den doorslag.

Het voorstel van den Voorzitter wordt goedgekeurd.

Statutenwijziging: Art. 7b en art. 15 worden achtereenvolgens overeenkomstig het voorstel van het H. B. goedgekeurd.

Bij art. 26 zegt de Voorzitter, dat volgens mededeeling van den jur. adviseur, de reglementen in verschillende opzichten te kort schieten. De artikelen zullen dus nader moeten worden bekeken.

De heer Van Andel vraagt of het mogelijk is, dat een wet vermeldt, dat onrecht in de toekomst moet worden nagelaten.

De heer Mr. Nord Thomson had geen bezwaar tegen de redactie, omdat de wijziging berustte op een concreet geval, waarvan spr. uitvoerig mededeeling doet.

De heer Salomons doet het voorstel te lezen: „of in de toekomst *dat* onrecht na te laten”.

De heer Sanders onderschrijft het bezwaar van den heer Van Andel en stelt voor te lezen: „of in de toekomst bepaalde handelingen na te laten”.

De Voorzitter acht het niet gewenscht een juridische kwestie incidenteel te beslissen en stelt daarom voor alle veranderingen en redacties, kortom het geheele reglement, in overleg met den juridisch adviseur nog eens na te zien, waarbij getracht zal worden ook voor art. 26 een betere redactie te vinden. Hierbij zal ook nader beschouwd worden het voorstel van den heer Visser, om vóór de berisping ook de waarschuwing — een mildere vorm dan schriftelijke berisping — onder de disciplinaire maatregelen op te nemen.

Conform besloten.

De heer Visser geeft in overweging om in 3e. te spreken van het „opleggen” van boete.

De Voorzitter zou 3e. dan aldus willen lezen: „definitief of voorwaardelijk opgelegd.”
Conform besloten.

Op de vraag van den heer Visser of f 10.000 boete niet te hoog is, daar het medisch tuchtcollege met f 2000 volstaat, antwoordt de Voorzitter dat dit bedrag destijds zoo hoog is vastgesteld, omdat het slaat op ziekenfonds contracten, waarmee zeer belangrijke bedragen kunnen zijn gemoeid. Voor den overtreder een klein reken-sommetje om na te gaan wat hij overhoudt als hij f 2000 boete moet betalen.

De heer Van Andel dringt er op aan, als al deze wijzigingen na het passeeren der afdelingen weer in het T. v. T. verschijnen, duidelijk te doen uitkomen, dat het *voorstellen* zijn en geen aangenomen wijzigingen. (Zie blz. 584).

De Voorzitter geeft de toezegging dat dit anders zal worden geredigeerd.

Te kwart voor 11 schorst de voorzitter de vergadering tot Zaterdagochtend half tien precies.

Zitting van Zaterdagochtend half tien.

Aan de orde is punt q: Verkiezing van een voorzitter en twee leden van den Raad van Beroep en van hunne plaatsvervangers. Het H. B. stelt voor als candidaten de heeren J. Sanders Ez. (voorzitter), Holthaus en Buisman.

De heer Van Andel vraagt of het wel gewenscht is, dat een lid van den officieelen Tuchtraad in den Raad van Beroep wordt benoemd.

De Voorzitter en Mr. Nord Thomson zien er geen bezwaar in. Als het noodig is, zal men in een van beide zijn plaatsvervanger laten optreden. De heer Sanders, wien het hier betreft, had aanvankelijk hetzelfde bezwaar, als de heer Van Andel, maar hoewel theoretisch de mogelijkheid bestaat, dat hij in het Centraal Collega geroepen zou worden dezelfde zaak te berechten, als in den Raad van Beroep, is de coincidentie in de praktijk niet waarschijnlijk. Komt het voor, dan kan spr. zich in het Centraal College van Medisch Tucht recht verschoonen.

Na gehouden schriftelijke stemming blijkt de heer Sanders benoemd te zijn tot voorzitter, de heeren Holthaus en Buisman tot leden. De heeren Sanders en Buisman verklaren de benoeming te aanvaarden. (De heer Holthaus ontvangt bericht). Op dezelfde wijze worden als plaatsvervangers (zonder onderscheid te maken tusschen voorzitter of lid) aangewezen de heeren P. M. J. Kocken, Pitsch en Backer Dirks, die hunne benoeming aanvaarden.

10. *Verkiezing afgevaardigde algemeen bestuur T. v. T. (vacat Sanders).*

Na eenige stemmingen wordt de heer Edel gekozen. De heer Edel neemt die benoeming aan.

7. i. *Rapport van de commissie voor ziekenfondswezen.*

De Voorzitter brengt in herinnering, dat een vorige buitengewone alg. verg. geen beslissing kon nemen over het ziekenfondsvraagstuk en besloot dit nu nog eens te behandelen. Ook in het begin van dit jaar was de zaak nog niet rijp voor behandeling, doch eindelijk kwam men kort geleden in de commissie tot een bevredigende regeling, waarmee het H. B. zich kon vereenigen. Een woord van lof moet de commissie gebracht worden voor de vele moeite, die zij zich in deze gaf. (applaus).

Op aanwijzing van den heer Buisman wordt op blz. 576 onder b. i.p.v. „het verwijderen van alle niet te behouden elementen” gelezen: „het verwijderen van alle met eenvoudige middelen niet te behouden elementen.” (De comm. gaat er mee accoord).

De heer Becker geeft een korte toelichting. Het eerste deel van

het rapport bevat wijzigingen van redactioneelen aard (behalve punt IV). De grootste veranderingen concentreeren zich om de toelichting ad V, waarin principieele punten voorkomen. De commissie stelde prijs op een unaniem advies aan het H. B. De unanimité is bereikt in een vergadering van de comm. met het D. B.; het zwaartepunt was daar de benoeming van den centrale ziekenfondscommissie van 3 zfs. tandartsen en 2 niet-zfs. tandartsen. In de praktijk n.l. kan men geen uniform contract met zfs. maken en daarom moet het beleid in deze worden overgelaten aan een comm. hoofdzakelijk uit zfs. tandartsen bestaande. In geen geval zal zij echter toestemming tot een contract kunnen geven als niet voldaan wordt aan de minimum-eischen aan het eind van ad. V genoemd. Overigens krijgt die centrale commissie dus een groote bevoegdheid.

De heer van Andel betreurt, dat er van unanimité sprake is en zijn naam onder het rapport staat, want z. i. is het zoo gemutileerd, dat hij op dit laatste geen prijs stelt. Dit voornamelijk omdat een cardinaal punt uit het rapport is weggewerkt, althans verwaarloosd is. Het verdient daarom overweging de punten waarover eenstemmigheid bestaat er uit te lichten, die dan samen als werkprogram kunnen dienen. De overige punten kunnen dan nog uitvoerig besproken worden.

De Voorzitter heeft verzuimd mee te deelen, dat de heer Van Andel verhinderd was de vergadering bij te wonen, toen die eenstemmige besluiten werden genomen en op zijn vroeger standpunt is blijven staan. — Het is de bedoeling nu eerst de groote lijnen te bespreken, om tot een voorloopige definitieve oplossing te komen. De heer Salomons heeft juist op verzoek van den heer Van Andel alle namen onder het rapport geplaatst, waarop de heer Van Andel verduidelijkt dat bedoeld werd, dat de namen van hen die meegewerkt hadden, in 't rapport werden genoemd, omdat thans andere leden hebben meegewerkt dan het vorige jaar.

De heer Loeb hoopt vandaag de pertinente verzekering te krijgen, dat men het stelsel van *laisser faire, laisser aller* laat varen en teruggaat tot het innige contact met de zfs. besturen, want men kan niet het standpunt volhouden, dat men met hen niets te maken heeft. Spr. juicht het toe, dat de commissie adviseert om te zorgen, dat in Mij-verband schooltandartsen en zfs. tandartsen gelegenheid krijgen op geregelde tijden onderling zich te verstaan en invloed op de Mij. besluiten uit te oefenen. De vraag welk verband er zal bestaan tusschen de commissie van vijf en een evt. vereeniging van zfs. tandartsen moet precies worden uitgestippeld. Ook moet eindelijk licht worden verschaft omtrent vrije tandartsenkeuze. Is daaraan het werken door den tandarts aan huis verbonden, of in de bestaande klinieken, die uitgebreid en verbeterd moeten worden? Volgens spreker moet de jonge tandarts niet geheel vrij staan in de zfs., ja behooren rangen

en graden ingevoerd te worden, zooals semi-officieel bij gemeentelijke instellingen bestaan. Men krijgt dan een andere remuneratie dan, zooals het rapport zegt, een die voldoende moet zijn, om er met zijn gezin van te bestaan. Dit is het systeem van een directeur, die indicaties stelt, patiënten uitdeelt en leiding geeft aan de assistenten, die als zij pas afgestudeerd zijn niet zooveel waarde voor het zfs. hebben, als zij, die er al ettelijke jaren werken en een anderen kijk op het werk hebben. Men mist hier het systeem, als in Duitschland, waar de jonge tandartsen niet de volle verantwoordelijkheid hebben. Dit punt mist men in het rapport en betreft de efficiency. Spr. wijst er vervolgens op, dat het noodzakelijk is goed geredigeerde artikelen van wege de Mij. ter opname aan te bieden aan het blad van de Landelijke Federatie van Ziekenfondsen, waarin nooit iets over tandheelkunde — tenzij afbrekend — voorkomt. Men moet trachten met de zfs. besturen tot betere resultaten voor de tandheelkunde te komen.

De Voorzitter heeft met belangstelling deze interessante en vaak juiste opmerkingen gehoord, maar zegt, dat het vraagstuk waarvoor het rapport in zijn geheel een oplossing wil vinden, niet zoo eenvoudig is. Het vraagstuk is delicaat, omdat de Mij. dwingend zou moeten gaan voorschrijven wat zij meent dat al of niet juist is in de behandeling der N. P. P. Het H. B. en de commissie meenen, dat de Mij. niet het moreele recht heeft voor het heele land met overal verschillende toestanden, uniforme maatregelen voor te stellen, die voor sommige praktijken fnuikend kunnen zijn. Uiterste voorzichtigheid is dus geboden en het rapport geeft derhalve slechts enkele voorname richtlijnen. Verder moet men echter zeer soepel werken en moet, na aanvaarding van het rapport, een centrale zfs. commissie de richtlijnen voor de toekomst uitstippelen, daarbij rekening houdende met de belangen der collega's die op verschillende plaatsen telkens weer anders zijn. Men kan wel een regeling ontwerpen die minder vaag is dan deze, maar die zou direct verzet uitlokken, als men dwingende voorschriften maakte, waar een belangrijke minderheid tegen is. De heer Van Andel is van meening, dat wel dwingende voorschriften moeten worden gemaakt, maar men kan b.v. niet dwingend decreteren hoe de materie der prothese overal zou moeten worden geregeld.

De algemeene discussie wordt gesloten.

Behandeling der afzonderlijke punten.

De Voorzitter leest punt I en de toelichting ad I.

De heer Heskes vraagt of ook sanatoria onder de ziekenfondsen vallen, waarop de Voorzitter antwoordt, dat onder ziekenfondsen valt alles wat niet particulier wordt behandeld.

Bij punt II en toelichting ad II, merkt de heer Bialosterski

op, dat indien er tusschen behandeling a en b, en tusschen b en c een maand verloopt, er van de saneering van een mond niets terecht komt. Dit groote tijdsverloop nu is op de tegenwoordige klinieken der zfs. een groot bezwaar. Daarom is het wenschelijk een punt f aan II toe te voegen, bepalende, dat niet meer dan 8 dagen zal verlopen tusschen de behandelingen a, b, c, d., tenzij de behandelende tandarts dit noodzakelijk vindt.

Zulk een bepaling op te nemen acht de Voorzitter onmogelijk, want welke straf zou men op overtreding kunnen stellen?

De heer Bialosterski: Stel dan de wenschelijkheid.

De Voorzitter: Die spreekt voor den tandarts vanzelf. Dergelijke wenschelijkheden kan men in groot aantal in een rapport zetten, maar daarin behooren slechts principes aangegeven te worden, die, worden zij rationeel systematisch gevolgd, succes voor den patiënt waarborgen. Die weg is aangegeven en het tempo moet zoo kort mogelijk zijn, maar dit moet aan de prudentie der uitvoerders worden overgelaten.

De heer Bialosterski betoogt, dat de zfs. tandartsen met meer kracht bij de zfs. besturen op verbetering kunnen aandringen, als zij daarbij kunnen wijzen op de tijdschriftartikelen waarin de wijze van behandeling staat aangegeven.

De heer Berkenbosch Berends acht opneming van de bepaling die de heer Bialosterski wensch niet noodig, want alleen de tandarts heeft over de behandeling te beslissen.

Om aan den wensch van den heer Bialosterski tegemoet te komen, geeft de heer De Beer in overweging punt II aan te vullen met: „dus dat bij den huidigen stand der wetenschap geen genoegen meer kan worden genomen met een tandheerkundige hulp die bestaat uit eerste hulp bij pijn of klachten”.

De heer Bruske gelooft, dat de klacht van den heer Bialosterski kan worden opgeheven door het aanstellen van meer tandartsen. Men formuleere dit in dit punt ongeveer aldus: Bij den huidigen stand van de tandheerkundige verzorging moet de hulpverlening veel uitgebreider zijn.

De heer Salomons vindt beide laatste punten niet thuis te behooren in een rapport, dat algemeene lijnen stelt. De centrale zfs. commissie kan beter met een instructie komen bevattende alle details voor de praktische uitvoering der systematisch-rationeële behandeling en zij kan tot transacties met de ziekenfondsen komen in verband met plaatselijke omstandigheden. Zij moet niet in details door dit

rapport zijn gebonden. Men stelle dus vertrouwen in de leden der zfs. commissie die door 't H. B. worden benoemd, opdat zij bij de onderhandelingen binnen de groote lijnen vrij zijn.

De heer Mr. Nord Thomson is van oordeel, dat de opmerkingen van den heer Bialosterski en Bruske niet bij punt II behooren — dat richtlijnen voor de Mij. en niet voor de zfs. geeft — maar bij punt III.

De Voorzitter zou het onjuist vinden, als deze vergadering, waarin tandartsen, die nooit een zfs. patiënt hebben gezien, in détails decreeteerde wat er moest gebeuren.

De heer Hoeksema betoogt, dat de straks voorgestelde wijziging van b tegen den geest van het rapport met zijn opklimmende hulp ingaat. Wanneer een patiënt voor hulp a zich aanmeldt en b.v. 10 necrotische wortels heeft, die hem geen last veroorzaken, dan is het mogelijk tot hem te zeggen, dat die elementen moeten worden verwijderd. Maar men kan niet zeggen, dat alles wat niet zonder wortelkanaalbehandeling kan worden behandeld, moet worden getrokken. Men late b dus ongewijzigd.

De heer Buismann legt er den nadruk op, dat in b niet alleen gesproken wordt van wortels, maar van elementen. Zou uit het ongewijzigde b duidelijk blijken, dat het gaat om elementen waarover ieder het eens is, dat zij opgeruimd moeten worden, dan was het goed, maar thans moet die beperking erbij.

De heer Van Andel had dezelfde opmerking willen maken als de heer Hoeksema.

De heer J. Sanders Ezn., meent, dat de commissie zich in b niet heeft uitgesproken over de voorwaarden waaronder elementen al of niet behouden zullen worden en zou, om bedenkingen te voorkomen, b aldus willen lezen: „het verwijderen van alle elementen die niet behouden zullen worden.”

De vergadering vereenigt zich met deze wijziging.

De heer Sanders komt er tegen op, dat men zoo streng moet vasthouden aan de volgorde a, b, c, enz. (die overigens goed is); het is wenschelijk, dat de tandarts, evenals in de particuliere praktijk de zfs. patiënten menschkundig, psychologisch juist behandelt en hen niet na het wegnemen van pijn terstond attaqueert met te zeggen, dat er aan den anderen kant tien wortels moeten worden verwijderd.

De Voorzitter geeft in overweging dan de voorlaatste alinea van II te lezen. „Daarbij zal er zooveel mogelijk aan moeten worden”

De heer Paerl zou liever willen lezen: „Daarbij zal er naar mogelijkheid naar gestreefd enz.”.

De vergadering keurt deze redactie goed. (De heer Van Andel is er tegen).

De heer Berman geeft in overweging, dat iemand met een welversneden pen eens een opstel in het T. v. T. schrijft over de moeilijkheden van den luxe kant van ons vak en van den noodzakelijken kant, want al jaren zit men in den knoei omtrent de vraag waar de grens ligt en waneer men voor die noodzakelijke hulp in aanmerking komt. Er wordt wel gesproken over herstel der kauwfunctie, maar over moeilijk spreken bij gemis van fronttanden (buiten de kauwfunctie staande) wordt niet gesproken.

De Voorzitter acht de opmerking wel van waarde, maar als buiten de orde. De bedoeling is slechts de groote massa met monden in slechten staat, zoo goed mogelijke hulp te geven langs den weg hier aangegeven: de richtlijnen van de Mij. Worden deze aangenomen, dan moet de zfs. commissie die straks uitwerken, waarbij zij event. ook aandacht aan de fronttanden kan schenken.

De heer Van der Linde wil de zfs. commissie een wenk geven. Het aantal zfs. tandartsen neemt steeds toe; zij worden langzamerhand een soort ambtenaren. In ambtenaarskringen heeft men een opklimming in salaris. Dit mist spr. in de zfs. Een tandarts wiens werkkracht en ervaring steeds grooter worden heeft toch recht op een hogere honoreering dan een jong onervaren tandarts. Dit dient de commissie bij de laatste alinea van ad II te overwegen.

De Voorzitter antwoordt, dat dit punt al in de commissie is besproken en daar zeker bij de uitwerking een punt van overweging zal uitmaken.

Het geamendeerde punt II met ad II wordt aldus goedgekeurd.

Punt III en ad III wordt goedgekeurd.

In ad IV stelt de heer Buismann voor (op blz. 577, 5e reg. van boven) het woord „hun” weg te laten.

De vergadering gaat hiermee accoord, met de beperking dat indien het woord later noodig blijkt dit hersteld kan worden.

Punt IV en ad IV worden goedgekeurd.

Punt V. — De heer Bakker vindt het wenschelijk in dit of in een ander punt den leden duidelijk te maken, dat zij niet op eigen houtje klinieken gaan oprichten, doch uitsluitend in overleg met de Mij.

De Voorzitter is het daarmee eens en stelt voor het H. B. op-

dracht te geven hiervoor een redactie te zoeken — wat in deze vergadering onmogelijk is — en die aan een der punten als nieuwe alinea toe te voegen.

De heer Bruske is van oordeel, dat het door den heer Bakker gewenschte verbod een beperking in het uitoefenen der praktijk beteekent, die niet juist is.

De Voorzitter kan dit niet toegeven. Als tandartsen samen een kliniek gaan oprichten en daarvoor ook zekere reclame maken, dan zou dit in de toekomst een ontduiking der ethische bepalingen kunnen worden.

De heer Bruske acht het dan ook noodig, dat men spreekt van „klinieken waarbij reclame wordt gemaakt”. Maar al behandelt men patiënten goedkoop, dan zijn het toch particuliere patiënten.

De Voorzitter: Dan vallen zij buiten het bestek, dat de heer Bakker bedoelt.

De heer Sanders is het daarmee eens en meent, dat de opmerking van den heer Bruske bij de codificatie of ethiek thuis hoort.

De Voorzitter omschrijft nogmaals wat de heer Bakker wenscht t.w. als een groep collega's aan N. P. P. collectieve hulp wil gaan verleen, dan hebben zij de toestemming van het H. B. noodig (event. zfs. comm.).

Deze toevoeging in een nieuwe alinea keurt de vergadering goed. (In verband hiermede wordt nog gememoreerd, dat er reeds vroeger een kliniekcommissie bestond met als leden o.a. Sanders, Hoeksema, Van Andel, Bruske en Nord die in deze kan medewerken).

De heer Van Eupen vraagt of in den laatsten zin van ad V niet ook moet gesproken worden van de minimumeischen wat honoreering betreft.

De heer Salomons acht het uit een tactisch oogpunt beter financiële kwesties hierbuiten te laten. Men late dit aan de commissie over, met de overtuiging dat den zfs. tandartsen voldoende gelegenheid wordt gegeven hun belangen te verdedigen.

De heer Van Eupen is van oordeel, dat de zfs comm. geen toestemming kan weigeren, als de collega een te geringe vergoeding vraagt, want daaromtrent zijn hier geen minimum eischen genoemd.

De heer Mr. Nord Thomson is het hiermede eens, maar de heer Sanders betwist dit, op grond, dat de remuneratie een ander punt van het program is.

Naar aanleiding van een vraag van den heer L o e b of bij zfs. besturen niet ook de Landelijke Federatie van Zfs. moet worden genoemd antwoordt de V o o r z i t t e r dat met „ziekenfondsbesturen” alles bedoeld wordt wat met zfs. te maken heeft.

De heer Mr. N o r d T h o m s o n merkt op, dat in het Bindend Besluit sprake is van overleg en toestemming, terwijl in ad V alleen van toestemming sprake is.

Besloten wordt bij de behandeling van het Bindend Besluit te beslissen of het overleg in ad V zal worden opgenomen, dan wel in het Bindend Besluit geschrapt.

Met die reserve wordt punt V en ad V goedgekeurd.

Daarna worden ook de conclusies a-c ongewijzigd goedgekeurd.

De heer V i s s e r vraagt of de zfs. comm. nu ook vrijheid van handelen heeft ten aanzien der prothese, waarnaar collega Van Andel heeft geïnformeerd.

Deze vraag wordt door den V o o r z i t t e r bevestigend beantwoord. Die comm. zal de zaak zoo goed mogelijk in gang brengen en gaat dit niet, dan zal het H. B. met voorstellen tot wijziging moeten komen bij de alg. verg. De oude zfs. comm. vervalt.

De heer S a n d e r s maakt er bezwaar tegen, dat die nieuwe commissie al die vele punten zelfstandig moet regelen en wenscht haar dus aan te vullen met den voorzitter of anderen functionaris der Mij.

De V o o r z i t t e r geeft te kennen, dat het de bedoeling is, den heer Salomons als secr. der comm. aan te wijzen, zoodat dus het D. B. met de gestie der zfs. comm. volkomen bekend is en zoo noodig met voorstellen bij de Mij. kan komen.

De heer B a k k e r acht het niet toelaatbaar, dat men aan de te benoemen zfs. commissie overlaat het vraagstuk: „aan wie de winst der prothese” al of niet aan te snijden. Tot nu toe heeft men dit om opportuniteitsredenen vermeden, maar thans is het raadzaam uit te spreken, dat de commissie tot taak heeft b.v. bij haar eerste rapport aan de alg. verg. na bestudeering van het vraagstuk *mogelijkheden* tot oplossing aan te geven.

De V o o r z i t t e r betwist de opmerking inzake het weglaten der prothese. Dit is zulk een delicate materie, dat een algemeene vergadering, dikwijls met een toevallige meerderheid die niets met zfs. te maken heeft, geen dwingende voorschriften aan de zfs. tandartsen over het geheele land mag geven, zoolang dit vraagstuk niet rijp is voor een decisie. Echter is er geen bezwaar, dat de comm. in haar eerste rapport evt. maatregelen in deze aangeeft.

De heer S a n d e r s wenscht, dat het voorzitterschap der zfs. comm.

wordt opgedragen aan een lid van het D. B. De H. B.-secr. die volgens den voorzitter het contact met het D. B. tot stand brengt, is uit hoofde van zijn functie niet de aangewezen persoon, een sterk geprononceerde meening in de comm. uit te spreken, terwijl dit misschien noodig kan zijn.

De Voorzitter oppert het bezwaar, dat men in een reglement iets dergelijks nooit dwingend kan voorschrijven. Het zou funest zijn als de voorzitter der Mij. ook voorzitter der comm. was, want dan is hij in de alg. verg. gebonden aan hetgeen in de comm. plaats vond. Dan is het beter, dat een lid van het H. B. voorzitter der comm. is.

De heer Sanders gaat er mede accoord en zou die voorzitter willen toevoegen aan de comm. van 5.

De heer Berkenbosch Berends vindt het beter 5 of 7 leden te hebben.

De Voorzitter daarentegen ziet geen bezwaar tegen 6. Bij het staken der stemmen moet toch met het D. B. of H. B. gesproken worden.

De heer Visser acht het gewenscht, dat het D. B. eenige macht behoudt over de comm. voorzover het onderwerpen betreft, die niet door het rapport worden gedekt.

De Voorzitter vindt dit niet noodig als de H. B.-secr. en een lid van het H. B. daar zitting in hebben. Men moet in zoo'n commissie evengoed vertrouwen hebben als in H. B. of D. B.

De heer Paerl leidt uit dit antwoord af, dat de comm. uit 7 leden bestaat (n.l. H. B.-secr. en lid H. B. plus 6 leden), hetgeen de Voorzitter betwist, omdat de H. B.-secr. een van de 5 leden is. Ter bespoediging der zaak is spr. voornemens na afloop der alg. verg. het H. B. over de benoeming der comm. te laten beslissen.

Het rapport der commissie met conclusies a-c wordt daarna met de stem van den heer Van Andel tegen goedgekeurd.

Bindend Besluit (conclusie d). — Dit wordt in principe door de alg. verg. aanvaard. De volgende alg. verg. zal dit, na behandeling in de afdelingen moeten bekrachtigen.

Wat de redactie van het B. B. betreft, stelt de heer Bakker voor de woorden „zonder voorafgegaan overleg” te schrappen, daar hij zich geen weigering kan voorstellen zonder dat overleg, wel een goedkeuring.

De heer Salomons verklaart, dat hier is bedoeld, dat een col-

lega eerst met de zfs. comm. moet overleggen en niet, zooals uit ervaring is gebleken, eerst nadat alles met het zfs. in kunnen en kruiken is en hij dus moreel gebonden is.

De heer Bakker zegt, dat men dan ergens anders moet bepalen, dat men niet zonder voorafgaand overleg met H. B. mag onderhandelen.

Om de moeilijkheid te ontgaan, stelt de Voorzitter voor, bedoelde woorden te schrappen en per circulaire aan de leden uiteen te zetten, dat men, alvorens te gaan onderhandelen, met de zfs. comm. overleg moet plegen.

De vergadering kan zich hiermede vereenigen.

Blijken er nog hiaten te zijn, dan zal door het H. B. nog een appendix worden bijgevoegd.

Mejuffrouw Dullemond geeft in overweging de circulaire niet alleen aan de leden, maar aan alle afgestudeerden te zenden.

Deze wenk, zegt de Voorzitter, zal dankbaar overwogen worden.

Het B. B. wordt na schrapping der woorden „zonder voorafgaand overleg” met algemeene stemmen goedgekeurd en naar de afdeelingen verwezen.

De Voorzitter deelt mede, dat er een motie—Paerl—Blaauw is ingekomen, die als volgt luidt:

Motie: De Algemeene Vergadering, gehoord de mededeeling der O. & E. Commissie, dat, op de door deze commissie herhaaldelijk gedane verzoeken aan het College van Lectoren aan het T. I. te Utrecht, tot een samenspreking in zake aangelegenheden, welke van het grootste belang zijn voor de opleiding en de toekomst van onze a.s. collegae, telkenmale afwijzend door het C. v. L. is beschikt, spreekt uit,

dat zij het ten zeerste betreurt, dat de Lectoren gemeend hebben deze houding te moeten aannemen en besluit dit ter kennis te brengen van het College van Lectoren en gaat over tot de orde van den dag.

w.g. B. L. PAERL, P. BLAAUW.

De Voorzitter voelt weinig voor aanneming dezer motie, waar het college van lectoren contact weigerde, ofschoon het wist, dat de Mij. daar prijs op stelde.

De heer Paerl is daarentegen van meening, dat een uitspraak

der alg. verg., dat zij het met H. B. en O. en E. commissie eens is, in dezen van zeer veel waarde is.

De heer Van Hasselt heeft met genoegen het indienen der motie gezien, omdat zij uiting geeft aan de opinie der vergadering. Het is betreuenswaardig, dat de houding van het coll. v. lect. een samenspreking belet, die slechts de a.s. collega's en de toekomst der professie ten goede komt. Aanneming der motie zal weinig effect sorteeren op lectoren, maar haar moreel effect zal zij niet missen.

De heer Bakker wenscht niet — en heeft ook niet het recht — als pleitbezorger op te treden in een geschil tusschen D. B. en C. v. L. Uit de chronische afwezigheid van lectoren op de Mij. vergaderingen blijkt een geringe belangstelling voor het Mij. werk. Het is niet aan te nemen, dat er een C. v. L. van een faculteit zal worden gevonden, dat op den duur het standpunt kan volhouden, dat het *principieel* weigert over onderwijsaangelegenheden te spreken met de vertegenwoordigers der professie. Persoonlijk meent spr. dat de onderwijsaangelegenheden van elke onderwijsinrichting voor elke professie — desnoods met wetswijziging — onder gedeeltelijk curatorium van de professie moeten staan. Bij elke hogeschool in Nederland — hoewel niet in de wet genoemd — staan de vertegenwoordigers van het vak officieus als curatoren te boek of oefenen zij daarop invloed uit, o.a. Delft, Wageningen e.a.

Spreker waardeert de motie als uiting van ontstemming, zonder toe te geven, dat de daarin genoemde feitelijke mededeelingen alle juist zijn. Spr. persoonlijk meent, dat de oorzaak van het elkaar onvriendelijk aankijken der twee corporaties (D. B. en C. v. L.) een gebrek aan soepelheid is bij beiden. Het gaat hier om een concreet geschil en spr. ontkent, dat het C. v. L. in Utrecht het recht zou hebben in principe eens en vooral te zeggen, dat het met de Mij. niets te maken heeft. Echter zou het bij zulk een concreet geschil onverstandig zijn een dergelijke motie naar Utrecht te sturen. Als lid van de Mij. gelooft spr. wel, dat men de zaak binnen korten tijd kan oplossen.

De Voorzitter heeft niet zijn invloed willen aanwenden, om de motie te doen terug nemen, omdat het niet verkeerd is de kwestie hier aan te roeren. Spr. verheugt zich verder, dat de oud-voorzitter der Mij. zich zoo duidelijk heeft uitgesproken. Immers men mocht aannemen, wat de principieele zijde betreft, dat de meening van het geheele C. v. L. werd vertolkt en de vraag rees hoe de oud-voorzitter der Mij. zich op zulk een standpunt kon stellen. Het zou daarom zeer aangenaam zijn geweest als hij eerder van zijn afwijkend oordeel kennis had gegeven. Toch is spr. dankbaar voor de gegeven stellige verklaring, te dankbaarder, omdat het voor de professie de vraag zou zijn, als alle leden van het C. v. L. zich op hetzelfde standpunt stelden, of zij ambten die zij te vergeven had, zou toevertrouwen aan menschen die oordeelen, dat zij met de professie niets te

maken hebben. Spr. gaat niet op details in, doch wil slechts verklaren, dat het C. v. L. zijn houding niet alleen aanneemt tegenover 't D. B., maar ook tegenover de O. & E. Comm., m.a.w. alleen wij, C. v. L., hebben het onderwijs te regelen en advies te geven aan de faculteit en wij, C. v. L. laten dit niet vertroebelen door contact met de Mij. Gehoord de besprekingen geeft spr. de voorstellers der motie in overweging het hierbij te laten.

De heer P a e r l geeft hieraan mede uit naam van den heer Blaauw gevolg, na de geruststellende woorden van den heer Bakker, dat het conflict spoedig tot het verleden zal behooren.

De heer B a k k e r wil misverstand voorkomen en wil niet bij zijn collega's in Utrecht verkeerd worden begrepen. Spr. gelooft, zoo uit zijn hoofd gesproken, dat de lectorenvergadering principieel het recht der Mij. erkent zich met deze zaak te bemoeien. Spr. staat in elk geval op dit standpunt en zal alle mogelijke moeite doen ook lectoren daartoe te brengen. Daarin staat spreker aan den kant der Mij. Maar in het concrete geschil staat spreker aan den kant zijner collega's in Utrecht en omdat dit geen principieelen grond heeft, kan gezegd worden, dat het vermoedelijk spoedig uit den weg geruimd kan zijn.

De V o o r z i t t e r wil ook geen misverstanden krijgen en had willen voorstellen het stenogram van het gesprokene naar Utrecht te zenden, doch dit zou als een onvriendelijkheid kunnen worden beschouwd en daarom verzoekt spr. den heer Bakker in Utrecht mede te deelen, wat hij hier heeft gezegd. Men kan de houding der lectoren echter niet aan een eenvoudig geschil met het D. B. wijten, omdat zij diezelfde houding ook tegenover de O & E Comm. aannemen. Een en ander is in strijd met de feiten en klopt niet met de correspondentie.

De heer B a k k e r meende zich te herinneren, dat het C. v. L. aanvankelijk niet principieel afwijzend tegenover confereeren stond, anders had het dadelijk geweigerd. Maar men schreef elkaar briefjes met een paar scherpheden. De laatste brief luidde dan ook, dat de lectoren met de huidige leiding der Mij. geen nader contact wilden — welke woorden zeer bewust waren gekozen.

De V o o r z i t t e r neemt aan, dat het C. v. L. niets met de huidige leiding van de Mij. wil te maken hebben, maar het gaat om het principieele geschil, dat het C. v. L. ook niets met de O. & E. Comm. wil te maken hebben, zooals spr. nader aantoonst door de correspondentie voor te lezen en waaruit blijkt, dat het standpunt van het C. v. L. is: wij zijn autonoom, wij bemoeien ons met het onderwijs, wilt u ons iets komen vragen, dan zullen wij u in het Instituut ontvangen en als u zegt, waarover u wilt spreken hebben wij geen bezwaar. Op dergelijke voorwaarden, die zoowel het aanzien der commissie als van de Mij. aantasten, kan geen officieel college der Mij. in het Instituut

komen vergaderen. Dit is het standpunt van de Mij., de O. & E. Comm., het D. B. en het H. B. en zeker ook van deze vergadering en van alle leden. Het standpunt van het C. v. L. was dus: als U met alle geweld over onderwijs wilt praten, dan willen wij U wel aanhooren. Dat is niet de bedoeling.

De heer Bakker kan deze discussie niet voortzetten, en concludeerde slechts, dat het C. v. L. principieel tot overleg bereid was, terwijl de voorzitter het omgekeerde concludeert.

De Voorzitter ontkent dit, want hij concludeerde, dat het C. v. L. principieel tot *aanhooren* bereid was en niet tot overleg.

De heer Salomons zegt nog, dat op de uitnoodiging aan lectoren om te confereeren, met plaats en tijd te hunner keuze — er was een zaal aangegeven — het antwoord luidde, dat zij de heeren wilden ontvangen in het T. I. op bepaalde voorwaarden.

De heer Bakker handhaaft zijn standpunt: gebrek aan soepelheid.

De heer Van Hasselt legt er evenals de voorzitter nadruk op, dat men wel uit elkaar moet houden het standpunt van lectoren tegenover het H. B. en de O. & E. Commissie, die statutair belast is met het overwegen van voorstellen in het belang van het tandheelkundig onderwijs. Met het oog daarop is eenige malen getracht die samenspreking te krijgen met het C. v. L., dat in zijn antwoord verwezen heeft naar een brief aan het D. B. der Mij. van 3 Feb., waarvan de aanhef luidde, dat het C. v. L. zich genoodzaakt zag van verdere gedachtenwisseling met de huidige leiding der Mij. af te zien. Het verband ontgaat spr. ten eenenmale, want de O. & E. Comm. heeft niet de leiding van de Mij. Ook ten aanzien van overleg inzake de vacature-de Groot staat het C. v. L. op een afwijzend standpunt.

De Voorzitter qualificeert dit als het springende punt: dit is een kwestie die ons lectoren aangaat en daar heeft de Mij. niets mee te maken. Het C. v. L. moet echter begrijpen, dat de Mij. toch haar invloed zal aanwenden en dat die invloed door het C. v. L. wellicht wordt onderschat. Vaststaat, dat het principe, dat de Mij. huldigt door de meerderheid van het C. v. L. niet wordt gedeeld en het is te hopen, dat de heer Bakker het zoover kan brengen, dat hij zijn gezaghebbenden invloed kan aanwenden om daar verandering in te brengen; dan kan het D. B., het H. B. en de O. & E. Commissie wel toezeggen, dat zij over de moeilijkheden heen zullen komen.

De vergadering wordt te 1 u. 15 m. geschorst tot 2 uur.

Zaterdagmiddag 2 uur.

De Voorzitter heropent de vergadering en stelt aan de orde:

7j. *Rapport der codificatie-commissie.*

De heer J. Sanders Ez., deelt mede, dat na het opmaken van dit verslag de comm. nog bijeen is geweest en de prealabele vraag in dit rapport heeft besproken, waaruit resulteerde, dat het wenschelijk is alsnog verder te onderzoeken op welke wijze de Mij. nuttig werk kan verrichten ter verbreiding van de beginselen van beroepsethiek onder de leden, afgezien of die in een code moeten worden belichaamd. De comm. vraagt de machtiging van de vergadering in deze verder te werken, zoodat de oorspronkelijke opdracht nog eenigszins wordt uitgebreid.

De vergadering verleent deze machtiging.

Voorstel van het Hoofdbestuur tot regeling der verhouding van de Maatschappij en haar leden tot de „Tandheekkundigen”.

De Voorzitter gaat eerst de wordingsgeschiedenis na. Na het voorgevallene in Dec. 1930 werd het tijd, dat de Mij. haar houding ten opzichte der tandheekkundigen bepaalde en dit in een voorstel van het H. B. aan de alg. verg. belichaamde. Om daarin advies te geven richtte het H. B. aan de Codificatie- en Technikerscommissies het verzoek om gezamenlijk daarover te beraadslagen onder leiding van den heer Sanders. Veelvuldig is er vergaderd en er waren principieele verschillen, die echter niet overbrugd konden worden. Ook in een gecombineerde vergadering met het H. B. verkreeg men geen overeenstemming. Zodoende kreeg het H. B. een advies van de meerderheid en een van de minderheid (v. Andel, Visser, Duyzings). Het H. B. verenigde zich met de meerderheid, behoudens één punt, waaromtrent collega Sanders verzocht dit alsnog aan een redactionele verandering te onderwerpen. Deze redactie is gegeven, doch alleen het D.B. had gelegenheid die te overwegen en kan zich daarmee vereenigen. Het D. B. neemt dus het geheele meerderheidsrapport over. In de bijlage omtrent deze kwestie moet dus onder de overwegingen een 7e punt worden toegevoegd luidende: „Dat de Mij, diensvolgens bereid is, wanneer die mocht gevraagd worden, haar medewerking te verleenen, opdat ook de arbeid der tandheekkundigen zooveel mogelijk aan een goede uitoefening der tandheekkunde ten goede komt waarbij de Mij. evenwel uitdrukkelijk iedere verantwoordelijkheid voor de te ontstane toestanden afwijst”. Het H. B. heeft vervolgens het verzoek der minderheid om haar meening te publiceeren niet ingewilligd, niet uit gebrek aan wellevendheid of gebrek aan waardeering voor haar vele werk, maar alleen om tactische redenen en het gebruik dat er van gemaakt zou kunnen worden tegen het belang der Mij. Verder bleek uit een schrijven van collega Van Andel van verleden week, dat het H. B. over het hoofd heeft gezien, dat het geen voorstel in deze kon doen aan de Algemeene Vergadering als dit niet de afdelingen heeft gepasseerd. Daarom kan hier geen definitieve beslissing worden genomen, doch het gaat er alleen om een principe der Mij. vast te leggen

en niet om iets te ge- of verbieden; de kwestie kan de volgende vergadering dus nogmaals onder het oog worden gezien ter definitieve bekrachtiging; hetgeen bewijst, dat het reglementsartikel wijziging behoeft, omdat anders voorstellen van de grootste urgentie niet ter stond in een jaarvergadering zouden kunnen worden bekrachtigd.

De heer J. Sanders E.z. memoreert de lijdensgeschiedenis van de bevoegdverklaring van een aantal tandtechnici — 10 of 15 werd er in de Tweede Kamer gezegd — en van de uitvoering van de wet, waarbij de Minister zich zoo zeer vergaloppeerde en fout op fout werd gestapeld, die door nieuwe wetten moesten worden verbeterd. Ten slotte zijn in 1930 70 of 80 technici bevoegd verklaard tot het uitoefenen der volledige tandprothese en kregen zij den titel „tandheekundige”. Volgens K.B. zou na 1 Dec. 1930 niemand dan arts, tandarts of tandheekundige de tandprothese als beroep mogen uitoefenen. Spoedig kwamen er vragen bij het H.B. hoe ten opzichte der tandheekundigen te handelen, welke vragen om advies in handen van Cod. en Techn. Comm. (gecomb.) werden gesteld. De vragen betroffen in hoofdzaak: overname van praktijken door tandheekundigen, associatie, het laten verrichten van technisch werk door tandheekundigen enz. Deze vragen bleken niet naar de ingeving van het oogenblik, maar principieel te moeten worden beantwoord. Het gaat daarom niet aan, dat de alg. verg. zich over detailpunten uitspreekt, die aan het H.B. behooren te worden overgelaten. De hoogste macht in de Mij. — de alg. verg. — spreke zich alleen uit over de principes. Om daaraan leiding te geven is de uiteenzetting opgesteld, welke hier nu aan de orde is.

In den beschrijvingsbrief is al vermeld, dat er een meerderheid en een minderheid in de commissie was. Spr. betreurt, dat het H.B. geen weg heeft kunnen vinden om ook de meening van de minderheid af te drukken. — De theoretische beschouwingen moeten een basis zijn voor de beantwoording der praktische vragen en moeten de houding der Mij. voor de buitenwereld kunnen verklaren, dus kritiek kunnen doorstaan. De redactie is dan ook uit en ter na besproken, omdat men het gewicht der door de minderheid geopperde bedenkingen voelde. Vele veranderingen zijn telken male aangebracht en zoo noodig kan de alg. verg. ook nu nog veranderingen aanbrengen. — De comm. gingen uit van de overweging, dat de wijze waarop de bevoegdheid der tandheekundigen is tot stand gekomen een ongekende is, zelfs al sanctioneert de wet dien wantoestand, waaraan de brutaalste wets-overtreding was voorgegaan. Het zou schijnheilig lijken over die wets-overtreding op zich zelf te vallen, maar het is de plicht der Mij. de waardigheid van het beroep hoog te houden en op het groote belang van den stand te letten, waarmee immers ook het algemeen belang wordt gediend. Ook heeft het geen zin zich te gedragen alsof de door de wet geschapen toestand niet wettig was en zich daarom kleinzielig tegenover de personen der tandheekundigen te gedragen, wat voet zou geven aan de onderstelling, dat die houding door concurrentie of broodnijd wordt ingegeven. — Wat de verschillende overwegingen in

het voorstel aangaat, drukt punt 1 uit, dat de Mij. nog steeds staat op het standpunt, dat zij van 1924 af heeft ingenomen en de stappen die zij tegen het ontstaan van den wantoestand heeft genomen, niet verkeerd acht. Wat punt 2 betreft, hebben Ministers Aalberse en Slotemaker erkend dat vele fouten zijn begaan. Minister Aalberse zei dan ook, dat hij niet heeft kunnen denken, dat zijn oorspronkelijk wetsvoorstel tot deze toestanden zou leiden. Het is gewenscht om dit hier vast te leggen. — In zake de formuleering van de bevoegdheid (punt 3) blijven vele vragen onbeantwoord en kan men alleen daarvan zeggen, dat het een onmogelijke toestand is. Hoe het toezicht op de volksgezondheid en de rechterlijke macht zich uit de impasse redden, is hun zaak. — Punt 4 doet het verschil uitkomen in den aard der bevoegdheid van tandheelkundige en tandarts. Voor het diploma van arts, tandarts enz. wordt de beroepseed verlangd, wat niet het geval is voor den tandheelkundige, die immers slechts een bedrijf uitoefent. Tevens wordt hier uitgedrukt het verschil in den stand der ontwikkeling van tandarts en tandheelkundige. Voor niet ingewijden is het vastleggen van een en ander niet overbodig. — In punt 5 wordt slechts een feit geconstateerd, terwijl in punt 6 wordt uitgedrukt, dat de Mij. overeenkomstig art. 2 van hare statuten overal waar tandheerkunde wettig wordt uitgeoefend de belangen daarvan in het oog moet houden. — De tekst van punt 7 heeft de voorzitter al meegedeeld en daarin wordt vastgelegd, dat als een beroep wordt gedaan op de medewerking der Mij. opdat de diensten die het publiek door den arbeid der tandheelkundigen krijgt meer nut dragen, dit een onderwerp van zorg van de Mij. is (De Mij. behoeft niet de belangen der tandheelkundigen „an sich” te bevorderen). Echter is de Mij. niet overtuigd, dat de diensten der tandheelkundigen aan de goede uitoefening der tandheerkunde ten goede komen; vandaar het afwijzen van elke verantwoordelijkheid. — Wat verder in 't voorstel volgt behoeft geen nader commentaar, aileen zouden de commissies punt 2 aldus willen lezen: „dat er tusschen „tandheelkundigen” en tandartsen niet een dusdanige professioneele verhouding kan bestaan als tusschen tandartsen onderling”. De bestaande tekst zou wellicht een onaangename, scherpen indruk kunnen verwekken, wat vermeden moet worden. — De commissies in meerderheid meenen, dat wanneer de alg. verg. dit voorstel aanneemt de Mij. een waardig standpunt ten opzichte der tandheelkundigen en van het publiek inneemt en ondanks de tegenwerking door den wetgever waakt voor de zuiverheid en de eer van het beroep en de waardigheid van den tandh. stand. (Applaus).

De Voorzitter dankt den heer Sanders en geeft het woord aan een vertegenwoordiger der minderheid.

De heer Van Andel heeft reeds aan het H.B. geschreven, dat hij zoowel de portée als den vorm van het voorstel niet gelukkig acht. Het hoofd van het voorstel is onbegrijpelijk; alleen uit de woorden van den heer Sanders bleek, dat het H.B. voorstelt, dat de alg. verg.

die verklaring aanneemt. Wat daarna gebeuren zal, is onbekend — Wat de overwegingen betreft, was punt 7 spreker onbekend. (De heer Sanders: Het is U thuis gestuurd), in elk geval in den vorm waarin het heden ter tafel komt. De verg. zal uit de woorden van den voorzitter niet hebben begrepen, dat spr. het met punten 1—6 eens is — wat toch het geval is — maar wel dat het advies der minderheid dermate staatsgevaarlijk zou zijn, dat het niet afgedrukt kan worden. Met 1—6 gaat spr. onvoorwaardelijk accoord, ten aanzien van punt 7 staat hij vrij als de leden in deze verg. Het voorstel gaat dan verder met 2 gevolgtrekkingen en daarin ligt nu eigenlijk het „voorstel”, dat het H.B. de alg. verg. in den mond legt. Aldus vraagt de alg. verg. van het H.B. een ontwerp tot regeling der verhouding tusschen Mij.-leden en tandheekkundigen. Nu keurt spr. het in het beleid van het H.B. af, dat het een conclusie als No. 2 drukt en rondzendt en het doet hem genoegen, dat staande deze vergadering No. 2 anders is geredigeerd. Zoodat het ten slotte er op neerkomt, dat het H.B. voorstelt uit te spreken dat er geen professioneele verhouding kan zijn tusschen tandheekkundigen en tandartsen als tusschen tandartsen onderling. — Spr. bespreekt thans persoonlijk (niet namens de minderheid) de portée van het voorstel. Deze is: de buitenwereld moet goed verstaan, dat een tandarts geen tandheekkundige is en vooral het omgekeerde. Kon dit de buitenwereld duidelijk gemaakt worden, dan zou men uitvoeren wat de minderheid adviseerde. De minderheid verlangde van de alg. verg. in een korte, zakelijke uitspraak het standpunt der Mij. in deze duidelijk te bepalen, zoodat overheid, professie en tandtechnici daarmee rekening zullen kunnen houden. Neemt de alg. verg. aan wat het H.B. adviseert, dan is niet voldaan aan hetgeen in deze materie gewenscht is, waarom spreker voorstelt het advies van het H.B. te verwerpen.

De Voorzitter vestigt er de aandacht op, dat de gedragslijn, waarvan in de laatste zin van het advies sprake is, inderdaad door de commissie is ontworpen met instemming van het H.B. Voorlezing is achterwege gebleven omdat eerst vaststelling der overwegingen 1—7 moet voorafgaan. Bij verwerping daarvan is de gedragslijn overbodig.

De heer Visser beschouwt het niet als een wenschelijkheid, doch als een plicht de tandheekkundigen in staat te stellen hun patiënten beter te behandelen of desgevraagd voorlichting daaromtrent te geven, aan welken plicht men zich niet mag onttrekken. Men meene ook niet, dat spreker gedacht heeft, dat uit het voorstel der minderheid zou voortvloeien, dat tandartsen en tandheekkundigen in dezelfde collegiale verhouding zouden komen te staan als de tandartsen onderling, zoodat men b.v. bij elkaar aanklopt om praktijk waar te nemen bij ziekte of ontstentenis. Maar er moet een collegiale verhouding zijn, zij het een andere dan tusschen tandartsen. De minderheid bedoelt ook niet de tandheekkundigen in de Mij. als leden op te nemen, maar om eens te onderzoeken of er geen organisatie kan worden ontdekt van tandheekkundigen waarmee wel overleg omtrent hun bevoegdheid zou kunnen

worden gepleegd, omdat ook zij meenen, dat die niet geheel vaststaat. Door wie anders dan door de tandartsen moet hun de overtuiging worden bijgebracht — en zou men iets beters kunnen bereiken? — dat zij zich binnen hun bevoegdheid moeten houden? Doen de tandartsen dit niet, dan schieten zij in hun plicht tekort, doen de tandheekkundigen het niet, dan is het niet de schuld der tandartsen. De tandartsen moeten in de eerste plaats de tandheekkunde dienen, zooals die den patiënten ten goede komt, zonder dat evenwel de waardigheid van den stand in gevaar wordt gebracht, doch zij moeten als tandartsen hun tandheekkundigen plicht doen.

De Voorzitter wijst er op, dat de heer Visser het als den plicht der tandartsen beschouwt den tandheekkundigen zooveel mogelijk tegemoet te komen, al hebben zij nog zooveel ongeoorloofds in het verleden gedaan. De meerderheid der comm. en het H.B. meenen dat dit niet de plicht der Mij. en der individueele tandartsen is, maar dat de tandheekkunde (de Mij.) alles gedaan heeft om regeering en parlement te overtuigen van de onwenschelijkheid dien menschen een bevoegdheid te geven. Hun verantwoordelijkheid reikt niet verder dan het vervullen van dien staatsburgerplicht. Nu de Mij. als plicht voor te schrijven zich verder met de tandheekkundigen bezig te houden, gaat te ver, terwijl de minderheid niet aangeeft hoe dit zal geschieden.

De heer Visser heeft al aangegeven, dat de minderheid zou willen trachten met bonafide tandheekkundigen afspraken te maken omtrent afronding der grens hunner bevoegdheid. Dat is een praktische maatregel.

De Voorzitter wijst op het verschil: de heer Visser wil hen opzoeken, het H.B. wil afwachten tot zij bij de Mij. komen, en ontkent den plicht van een tandarts of de Mij. zich met hen in te laten. Komen zij bij de Mij. om hulp en zij willen zich aan hun bevoegdheid houden, dan zou het dwaas zijn hun die hulp te weigeren.

De heer Van Andel acht het met de feiten in strijd, dat de voorzitter opmerkte, dat de minderheid noch in woord noch in geschrifte heeft laten hooren wat zij wil.

De Voorzitter doet daarna voorlezing van het voorstel der minderheid om dit te bestrijden.

De heer Van Eupen concludeert, dat de minderheid haar voorstel baseert op den plicht der Mij. de belangen der tandheekkunde en dus van hen die tandheekkunde beoefenen te behartigen, maar spr. ontkent, dat de „tandheekkundigen” de tandheekkunde beoefenen.

De heer Backer Dirks acht voorzichtigheid geboden; men heeft

ook met de meening der buitenwereld te maken. De toestand was gemakkelijker, als men wist dat men aan een eindtoestand was en er niets nieuws meer bij zou komen. Misschien stond spr. dan wat meer aan de zijde van collega Van Andel. Thans moet de Mij. er voor zorgen niet het verwijt te hooren dat zij uit broodnijd handelt en dus moet zij met de bestaansmogelijkheid dier menschen rekening houden, maar ook met het feit, dat er misschien nog allerlei nieuwe voorstellen zullen komen. Bij een verhouding die te veel naar collegialiteit overhelt is het gevaar groot, dat de buitenwereld en de wetgever zouden oordeelen, dat de tandartsen de verschillen tusschen beide niet zoo groot achten.

De heer Berkenbosch Berends is van meening dat men tandheelkunde en tandheelkundigen moeilijk in één adem kan noemen en het is dus, mede tegenover de buitenwereld, juist het standpunt der Mij. goed vast te leggen en te zeggen dat zij als Mij. met de tandheelkundigen niets te maken heeft of wil hebben.

Ook de heer H e s k e s maant tot voorzichtigheid in zake contact met de tandheelkundigen, zoolang de kwestie nog niet de wereld uit is.

De heer B e r m a n zou in de conclusie 2 willen lezen, dat er geen contact gewenscht is tusschen tandartsen en tandheelkundigen, i. p. v. geen collegiale verhouding.

De V o o r z i t t e r zegt, dat de Mij. juist uitspreekt, dat zij met het bestaan der tandheelkundigen rekening houdt. Is er dus sprake van opleiding van technici, dan spreekt het vanzelf, dat de Mij. ook rekening houdt met deze groep tandheelkundigen voorzover dat mogelijk is en overleg met hen pleegt. Contact tusschen de organisaties kan dus wel gewenscht zijn op tal van punten, maar niet omtrent hulp die wij verplicht zouden zijn te geven in het uitoefenen van praktijk. Wel kan onderhandeld worden over opleiding van technici, mits vaststaat dat de organisatie bonafide is, dus van haar leden verlangt, dat zij zich aan hun wettelijke bevoegdheid houden.

De heer S a n d e r s begrijpt niet, dat de heer Van Andel zijn aanval op den vorm van het voorstel heeft gedaan zooals hij heeft gemeend te moeten doen. Hij kan weten dat hij aan den vorm niet zoo'n bijzonder gewicht behoeft te hechten. Er is wel kritiek op den vorm van het voorstel mogelijk, maar met een kleinigheid was dit wel in orde geweest. De heer Van Andel ziet de zaak te zwart, en herleidt het heele voorstel tot conclusie 2, dat er geen collegiale verhouding kan zijn tusschen tandarts en tandheelkundige. Dat is z.i. de quintessens. Maar in wezen is het voorstel van het H.B. om de verklaring in haar geheel door de alg. verg. te doen aannemen, volkomen overeenkomstig het advies der commissies. Men mag niet uit het voorstel concludeeren wat de heer Van Andel met pessimistischen blik er uit leest.

De heer Visser stelt in overweging 4 een redactiewijziging voor. Men weet niet of deze personen de genoemde vooropleiding hebben genoten en men spreke dus liever ervan, dat die opleiding niet van hen is geëischt.

De Voorzitter zegt toe, dat met deze opmerking rekening zal worden gehouden.

De heer Sanders komt op tegen de wijze waarop de heer Visser o.a. punt 7 gecommentarieerd heeft. Het is den heer Visser immers bekend, dat spreker dit punt een zeer belangrijk deel der verklaring acht, en bij niet opneming daarvan zou spr. tegen het geheele voorstel hebben gestemd. Hier is het oordeel der meerderheid van de commissie weergegeven, waartoe deze gekomen is door de vruchtdragende besprekingen en bedenkingen van de minderheid.

Verder meent de heer Visser, dat de Mij. zich ingevolge artikel 2 der Statuten met de tandheelkundigen moet bemoeien; daarentegen is spr. van oordeel, dat als medewerking gevraagd wordt om de arbeid der tandheelkundigen aan een goede uitoefening der tandheelkunst ten goede te laten komen, de Mij. die kan verlenen. Dat is een principieel onderscheid: de Mij. heeft niets te maken met de tandheelkundigen als zoodanig, wel met hun arbeid. Art. 2 zegt verder, dat de belangen van de leden der Mij. moeten worden bevorderd, maar men kan daar niet de belangen van een andere groep onder schuiven. Heeft men dus alleen te maken met den arbeid der tandheelkundigen — niet met hun persoon — dan ontgaat men de moeilijkheid van het begrip „bonafide” tandheelkundigen, waarvan hier meermalen gesproken is; spr. wil geen censor morum spelen door onderscheid te maken tusschen bonafide en malafide tandheelkundigen, maar wenscht wat hun arbeid betreft zijn beroep en zijn stand te beschermen. Het is echter niet denkbaar, dat zich een organisatie van tandheelkundigen zou voordoen die krachtens haar statuten zich niet bonafide zou toonen. — Wat de redactie van conclusie 2 betreft, deze is in een ander kleed gestoken, dan in de bijlage is afgedrukt, maar wil hetzelfde zeggen. Het is een vorm, die naar buiten een minder afstootenden indruk maakt. — Vervolgens zegt de heer Visser, dat er een collegiale verhouding moet zijn tusschen tandarts en tandheelkundige, zij het een andere dan tusschen tandartsen. Hier zegt hij iets anders dan hij bedoelde, want vermoedelijk doelt hij op een humane, een waardige verhouding en daarin gaat spr. met hem mee, maar dat kan geen verhouding zijn als tusschen menschen van hetzelfde beroep, d.i. een collegiale verhouding. Spr. handhaaft de meening van de meerderheid der commissie, en doet voorlezing van de uitgestippelde gedragslijn, die het gevolg der aan-neming zal zijn.

Naar aanleiding hiervan meent de heer Paerl, dat men een tandheelkundige alleen dan op zijn laboratorium zou kunnen laten werken als men de zekerheid heeft, dat hij van zijn bevoegdheid geen gebruik

maakt en zich tot techniek bepaalt. Maar dat is moeilijk vast te stellen. Spr. meent derhalve, dat het niet op den weg der tandartsen ligt hen in welken vorm ook werk in het laboratorium te laten verrichten. Daardoor zullen de loontrekkende technici meer open plaatsen vinden in de laboratoria.

De heer Sanders verklaart, dat deze opvatting na ampele bespreking is verworpen, omdat men niet het recht heeft dit te verbieden of den eisch te stellen, dat van een wettelijke bevoegdheid geen gebruik wordt gemaakt. De commissies wilden den indruk van concurrentievrees vermijden.

De heer van den Berg meent evenals collega Paerl, dat men geen werk moet geven aan hem die zijn praktijk maakt van prothese en wat ermee samenhangt.

De Voorzitter blijft van oordeel, dat men niet kan verbieden werk te geven aan iemand, die wettelijk een bepaalde praktijk mag uitoefenen. Aan den anderen kant mag men geen werk geven aan hen, die hun bevoegdheid opnieuw overtreden. Vandaar dat men als middenweg zou kunnen spreken van „bonafide tandheekkundigen”.

De heer Paerl merkt op, dat die tandheekkundigen, die nu eenmaal die bevoegdheid hebben gewild, voor tandartsen geen werk meer hebben te maken; dat moeten technici doen. Spr. wenscht daarover wel een uitspraak van de vergadering.

De Voorzitter vindt zoo'n verbod onrechtmatig en misbruik maken van machtspositie.

De heer Paerl zou geen bezwaar maken als een tandheekkundige laboratoriumhouder is en nooit praktijk uitoefent, hetgeen de Voorzitter echter nog erger vindt, omdat men dan eigenlijk zegt: Als deze man niet doet wat hij mag doen, maar wat ik niet wil, dan help ik hem.

De heer Berkenbosch Berends wil i. p. v. verbieden lezen: in overweging geven.

De heer Backer Dirks meent, dat de Mij. zulk een advies niet mag geven; de buitenwereld zou het als broodnijd beschouwen, omdat iemand met zoo'n diploma zijn praktijk mag uitoefenen. Ook is het bedenkelijk een lid der Mij. te verbieden in een zfs. te werken, als daar tandheekkundigen binnen het kader van hun bevoegdheid werken.

De Voorzitter betwist dit laatste, omdat de Mij. ook den eisch stelt, dat aan een zfs. geen niet-lid mag meewerken.

De heer *V a n d e n B e r g* stelt voor de door collega *Paerl* bedoelde zin in g. weg te laten.

De heer *S a n d e r s* ontraadt dit. Als een tandheekkundige het recht heeft patiënten te behandelen en hij doet dit b.v. van 2—4 terwijl hij 's morgens laboratoriumwerk doet, dan mag de *Mij.* zich daar niet mee bemoeien. Verder begeve men zich niet in de vraag of de tandheekkundigen bonafide zijn of niet, dat is iets dat het Staatstoezicht op de Volksgezondheid of de justitie regardeert. Namens de commissie blijft spreker staan op het onveranderd aannemen van dit punt. Het was echter niet de bedoeling die punten stuk voor stuk door de verg. te laten aannemen, maar de verg. een inzicht te geven wat de gevolgen zijn van de aanneming der principes. De uitwerking daarvan blijft beter aan het H.B. opgedragen, zonder daarover thans een beslissing te nemen. De vergadering keurt vervolgens de redactie ongewijzigd goed. — Met 10 stemmen tegen wordt vervolgens het geheele rapport met groote meerderheid van stemmen goedgekeurd; het zal naar de afdelingen worden gestuurd en zal met de principes op de volgende vergadering weer ter tafel komen in Januari.

De heer *V i s s e r* brengt als vertegenwoordiger der minderheid dank aan den voorzitter der commissie voor al het werk dat hij heeft gedaan en voor zijn pogen om de eindredactie zooveel mogelijk in de lijn der minderheid te brengen. Den voorzitter der vergadering brengt spr. hulde voor zijn voortreffelijke leiding in dit debat. (Applaus).

De *V o o r z i t t e r* stemt er mee in, dat meer dan gewone dank verschuldigd is aan den heer *Sanders* en zijn commissies. Verder is in het debat gebleken, dat al heeft men principieel meningsverschil men zijn tegenstander toch kan waardeeren.

11. *Plaatsbepaling volgende algemeene vergadering.*

Het H.B. wordt gemachtigd de plaats voor de vergadering in Januari te bepalen.

12. *Rondvraag.*

De heer *G ö t t l i c h* geeft in overweging in het vervolg de verslagen, thans in het T. v. T. afgedrukt, als separaten aan de leden te zenden, opdat men het T. v. T. niet behoeft mee te nemen met kans op verlies. (De *V o o r z i t t e r* zegt overweging toe). Verder is het wenschelijk er een klein kaartsysteem op na te houden, waarin de samenstelling van de talrijke commissies wordt bijgehouden, want daarin is nogal veel wisseling. Op de vergadering is het noodzakelijk de samenstelling terstond te kennen. Ook stelt spr. de vraag of het D.B. ermee bekend is, dat er deze week door tandartsen een vereeniging is

opgericht die op bepaalde manier materialen en instrumenten wil inkoop en of het daarover al een meening heeft.

De Voorzitter is er niet mee bekend. Het kan het D. B. overigens koud laten wat een groep tandartsen doet, zoolang zij niet als leden der Mij. ontoelaatbare dingen doen.

De heer Göttlich geeft 't D. B. in overweging zich spoedig van het doel der vereeniging op de hoogte te stellen, daar de naam van den tandh. stand anders ernstig bedreigd zou kunnen worden.

De Voorzitter verzoekt interpellant een en ander in geschrifte en met argumenten aan den H.B. secretaris mee te deelen.

De heer Van den Berg die sedert 2 jaar zijn hulp aan de inwoners van Pro Senectute verleent, wekt zijn collega's op dit voorbeeld te volgen, dat dankbaar zal worden aanvaard, want die vereeniging heeft zoovele huizen in het land.

De Voorzitter geeft den heer Van den Berg den raad de vereeniging te adviseeren zich met het D.B. in verbinding te stellen.

De heer Berkenbosch Berends heeft tot zijn spijt ervaren, dat nog talloos veel studenten in Utrecht niets weten van het bestaan der Mij. en geeft het H. B. in overweging den docenten in Utrecht een kleine hint te geven om daarin verbetering te brengen.

De Voorzitter is huiverig voor inmenging in Utrecht.

De heer Berman vestigt de aandacht op een advertentie in het T. v. T. van den G. G. D. te Amsterdam. De Mij. stelt zich verantwoordelijk voor den inhoud van advertenties, maar deze is op het kantje. Het is geen redelijke propositie.

De Voorzitter antwoordt, dat het niet tot de bevoegdheid der redactie behoort dit te beoordeelen en dus op dien grond de advertentie niet weigeren kan. Het beste is evenwel de opmerking gedocumenteerd aan het D. B. te schrijven.

Tot slot richt spreker een woord van hartelijken dank tot de Afdeling Gelderland voor de charmante gastvrijheid en vooral tot die collega's die zich daartoe zooveel moeite gegeven hebben. (Applaus).

De heer Berkenbosch Berends brengt den voorzitter namens de vergadering een woord van dank voor zijn leiding. (Applaus).

De Voorzitter dankt hiervoor en sluit te half vijf de vergadering.

JAARVERSLAG 1930—1931

Dames en Heeren!

Het is thans voor de zesde maal, dat ik het voorrecht geniet, U namens het Hoofdbestuur verslag uit te brengen, en wel ditmaal over het 15e Vereenigingsjaar onzer Maatschappij. Met het oog op de uitgebreide agenda dezer jaarvergadering, die reeds veel van Uw geduld zal vergen, zal ik trachten zoo kort mogelijk te zijn.

Zooals U weet werd in 1926 het secretariaat gereorganiseerd en een zoo veel mogelijk gecentraliseerde werkwijze in onze Maatschappij ingevoerd. Het gevolg hiervan was een overbelasting van het D. B., waardoor vele zaken bij gebrek aan tijd bleven liggen of niet voldoende tot hun recht kwamen.

Bij het optreden van onzen nieuwen voorzitter aan het begin van dit vereenigingsjaar, werd dan ook door het Hoofdbestuur, op voorstel van het D. B. besloten de werkwijze te veranderen en de arbeid weer zooveel mogelijk te decentraliseeren, door de verschillende Commissies aan het werk te zetten. Het resultaat ziet U op het programma dezer vergadering, waarop zeer belangrijke commissie-rapporten voorkomen. Het is hier zeker op zijn plaats de verschillende leden dier commissies een woord van dank en hulde te brengen voor de vaak moeilijke en tijdroovende arbeid, die zij hebben volbracht.

Het ledental, dat op 1 Mei 1930 596 bedroeg, is thans tot 651 gestegen, een toename dus van 55 leden, als volgt over de afdelingen verdeeld:

Afdeling Amsterdam	126
„ Noord Holland	63
„ den Haag en Omstreken	67
„ Rotterdam en Omstreken	79
„ Utrecht	72
„ Gelderland	66
„ Overijssel	42
„ Noord Nederland	38

Waar het aantal tandartsen en stomatologen op 1 Jan. 1931 ruim 950 bedroeg, zijn dus nog \pm 300 collegae geen lid onzer Maatschappij. Een gedeelte daarvan komt om een of andere reden niet voor het lidmaatschap in aanmerking, maar het overgrote gedeelte behoorde toch lid onzer organisatie te zijn.

Aan U, Dames en Heeren leden, om bij U bekende en bevriende collegae propaganda te maken voor het lidmaatschap onzer Maatschappij. Elk bonafide collega behoort lid zijner vakorganisatie te zijn! Dat is zijn en ons aller belang.

Door overlijden hadden wij het verlies te betreuren van twee leden, n.l. collega Hartman te Haarlem en Dr. H. de Groot te Utrecht. Hoewel de Groot als Maatschappij-lid nooit bijzonder op den voorgrond is getreden, verliest de professie in dezen man een van de beste beoefenaren op zijn speciaal gebied. De open plaats, die hij in het Tandheelkundig Onderwijs achter heeft gelaten, zal niet licht weer te bezetten zijn. Bij ieder, die dezen voortreffelijken collega gekend heeft, zal zijn nagedachtenis in hooge eere gehouden worden.

Vier leden meenden wegens het neerleggen van de praktijk of om andere redenen voor het lidmaatschap te moeten bedanken.

Het Dagelijksch Bestuur.

Het uitgebreid D. B. bestaande uit de Heeren Nord, van Hasselt, Becker, Spoorberg en Salomons kwam dit jaar 10 maal ten huize van den voorzitter bijeen, terwijl de voorzitter met den secretaris en soms ook met den penningmeester, meerdere besprekingen hield ter afdoening van loopende zaken, waarvoor een D. B. vergadering niet noodig werd geacht.

Het D. B. hield de algemeene leiding in handen, maar droeg de verschillende commissies op de onder hen ressorteerende vraagstukken te bestudeeren en daarover advies uit te brengen. Door deze werkwijze was het mogelijk in den tijd van eenige maanden over verschillende zeer belangrijke onderwerpen uitvoerige en goed gedocumenteerde rapporten aan het H. B. uit te brengen, waarop ik bij de bespreking der verschillende commissies nog nader terugkom.

Het Hoofdbestuur.

Het H. B. vergaderde voor de eerste maal op 20 Sept. 1930 te Amsterdam, ter nadere bespreking en uitvoering van de besluiten der Algemeene Vergadering, terwijl op voordracht van het D. B., de verschillende commissies werden benoemd, waarvan de voorzitters onder leiding van voorzitter en secretaris

der Mij. de commissie voor tandheelkundige Volksbelangen vormen.

Verder kwam het H. B. bijeen op 29 November 1930 en op 9 Mei 1931. Op deze laatste H. B. vergadering werden de verschillende commissie-rapporten besproken en de voorbereidingen getroffen voor deze 23e Algemeene Vergadering.

Afdeelingen.

Behoudens een enkele uitzondering klinken de afdeelin-
verslagen alle in „mineur”. Over het algemeen hoort men de klacht, dat de afdeelin-
vergaderingen niet voldoende worden bezocht, waarbij vooral de jongere leden schitteren door afwezigheid en steeds dezelfde kleine groep collega's van zijn belangstelling in het Maatschappij-leven doet blijken.

Welicht zal het noodig zijn in de toekomst steeds weer de attractie van de afdeelin-
vergadering te vergrooten door het doen houden van voordrachten of demonstraties, terwijl het op deze agenda geplaatste voorstel van het H. B. om de Jaarvergadering in Januari te houden er ook toe zal bijdragen de afdeelingen meer daadwerkelijk aan het actieve leven der Maatschappij te doen deelnemen.

Vóór alles dient de jonge collega te begrijpen, dat zijn toekomst, die aan vele gevaren is blootgesteld, het beste wordt beschermd binnen de grenzen zijner organisatie, mits deze zich sterk maakt door het gevoel van saamhorigheid en collegialiteit. Nog te veel meent de enkeling door een momenteel voordeel, behaald bij het visschen in troebel water, zijn eigenbelang beter te kunnen dienen, om in de toekomst te ontdekken, dat hij daardoor onzen stand en dus ook zich zelve naar beneden heeft gehaald.

Waar de afdeelin-
verslagen in extenso zijn opgenomen in het Tijdschrift voor Tandheelkunde en daarin geen bijzonder vermeldenswaardige mededeelingen voorkomen, volsta ik met U naar die verslagen te verwijzen .

Commissieverslagen.

Het verslag van het *Bemiddelingsbureau* alsook van het *In-cassobureau* geven geen aanleiding daarover iets naders te melden.

Uit het verslag van de *Commissie tot Beheer van het Steunorgaan* blijkt, dat slechts 223 leden van de Maatschappij het Steunorgaan met hun bijdrage steunen. Waar de leden zelf het bedrag hunner bijdrage kunnen bepalen, en waar elke bijdrage, hoe klein ook, door den penningmeester van het Steunorgaan,

collega Jan Visser, dankbaar zal worden aanvaard, verzoek ik de aanwezigen onder U, die nog geen contribuant van deze nuttige instelling zijn, zich alsnog daartoe op te geven.

Ook het uittreksel uit het jaarverslag van het *Tijdschrift voor Tandheelkunde* luidt alleszins gunstig. Een woord van hulde en dank aan de ijverige staf van Redacteuren van ons officieel orgaan is hier zeker op zijn plaats.

De *Commissie voor Schooltandverzorging* heeft dit jaar onder leiding van collega Van Andel, niet stil gezeten. Haar propaganda-materiaal is met twee „up to date” brochures verrijkt, n.l. „Gedetailleerde Uiteenzetting van Doel en Werkwijze van Gemeentelijk Schoolonderricht in Mondverzorging”, als overdruk uit het *Tijdschrift voor Tandheelkunde*, en een brochure over Schooltandverzorging als overdruk van een door collega Van Andel gehouden voordracht voor het Groene Kruis.

Beide brochures zijn voor belangstellende leden verkrijgbaar bij het secretariaat der *Commissie voor Schooltandverzorging*.

Ook aan het vraagstuk der mondverzorgsters heeft deze *Commissie* haar aandacht gewijd, doch daarover is het laatste woord nog niet gezegd.

De *onderwijs- en examen-commissie* onder leiding van collega van Hasselt heeft ook nuttig werk verricht. Naast het advies over de oprichting van een 2e Tandheelkundig Instituut te Amsterdam heeft zij het Hoofdbestuur geadviseerd over het voornemen van den Minister van Arbeid, om in overleg met zijn ambtgenoot van onderwijs maatregelen te overwegen, waardoor het aan de tandtechnici en tandheelkundigen mogelijk zou worden gemaakt, met vrijstelling van verschillende examens, het praktisch tandarts-examen af te leggen. — Het namens het Hoofdbestuur reeds in Januari verzonden request vindt Ge afgedrukt in het Juli-nummer van het *Tijdschrift voor Tandheelkunde*.

Verder is in de commissie het onderwijsrapport van 1926 weer ter sprake gekomen. Nagegaan zal worden welke stappen genomen kunnen worden, teneinde de daarin vervatte wenschen verwezenlijkt te krijgen. Jammer is het, dat zij daarbij de medewerking moet missen van het College van Lectoren te Utrecht, dat gemeend heeft zich in dezen buiten de be-moeiingen der Mij. te moeten houden.

De *Commissie ter bestudeering van het Tandtechnikers-vraagstuk* onder voorzitterschap van collega Jan Visser zet in

haar uitgebracht rapport de wijze uiteen, waarop zij meent, dat de Maatschappij zich langs organisatorischen weg in verbinding zal hebben te stellen met een organisatie van loontrekkende technici, om met hen maatregelen te treffen voor opleiding en loonregeling.

De *Commissie voor de „Nazorg”* onder leiding van collega Oddens heeft in den Haag de eerste proef genomen met de Nazorgbehandeling. Hoewel de resultaten nog niet schitterend zijn, kan de toekomst met vertrouwen worden tegemoet gezien. Waar thans te Amsterdam met medewerking van een 12-tal collega's onder leiding van collega H. v. d. Molen door de Stichting „Tavona” ook met de nazorgbehandeling een aanvang is gemaakt, zien wij met belangstelling ook de cijfers van Amsterdam tegemoet, waardoor wij in de toekomst over meerdere gegevens kunnen beschikken.

De *Commissie voor Ziekenfondswezen* is er na langen en moeizamen arbeid is geslaagd een rapport samen te stellen. Het is de bedoeling in het vervolg de onderhandelingen met de ziekenfondsen niet meer te laten voeren door het D. B. maar door een speciale Ziekenfondscommissie van 5 leden, 3 ziekenfondstandartsen en 2 niet-ziekenfondstandartsen.

Aan deze commissie zal een ruime volmacht moeten worden verleend om, binnen de grenzen van het ziekenfondsrapport, overeenkomsten met verschillende ziekenfondsen te sluiten.

De Ziekenfondswet schijnt voorloopig van de baan te zijn, zoodat wij, wat de verdere ontwikkeling van het ziekenfondswezen in Nederland betreft, voorloopig nog in het duister blijven tasten.

Tenslotte is de *Codificatie-commissie* aan haar eigenlijken taak dit jaar niet toegekomen, daar zij op verzoek van het H. B., in samenwerking met de Technikers-commissie, een advies heeft uitgebracht aan het H. B. over de verhouding tot de „Tandheekundigen”, dat al haar tijd heeft in beslag genomen en voor welke taak beide commissies en speciaal den voorzitter, collega J. Sanders Ezn., een woord van warmen dank toekomt. Het uitgebrachte advies is in een Hoofdbestuursvoorstel verwerkt en zal deze Algemeene vergadering hierover haar oordeel hebben uit te spreken.

Hiermede Dames en Heeren ben ik aan het eind gekomen van mijn jaarverslag, dat ik, zooals ik in den aanvang reeds zeide, zooveel mogelijk heb bekort.

Zoals U uit de ingediende rapporten hebt kunnen lezen, wacht onze Maatschappij in de toekomst nog veel en belangrijk werk. Wil dit echter slagen, dan zal daarvoor de medewerking en belangstelling van alle leden noodig zijn.

Vertrouwende, dat wij op deze medewerking en belangstelling Uwerzijds zullen mogen rekenen, eindig ik dit verslag met een woord van dank aan allen, die in eenigerlei functie de belangen onzer Maatschappij hebben gediend .

Namens het Hoofdbestuur,
J. A. SALOMONS, Secretaris.

JAARVERGADERING 26 JUNI 1931 TE APELDOORN

OPENINGSREDE VAN DEN VOORZITTER.

Doel en Werkwijze onzer Maatschappij.

Het is de gewoonte in deze organisatie, dat de Voorzitter de jaarvergadering met een rede opent, en zoo moge ik dan — der traditie getrouw — U eenige oogenblikken bezig houden over Doel en Werkwijze onzer Maatschappij.

Het zal U niet verwonderen, dat de nieuw opgetreden voorzitter, bij het aanvaarden van zijn taak, getracht heeft, zich rekenschap te geven van de richting waar de Maatschappij heen wil in de eerste plaats en vervolgens wat de meest gewenschte wijze is om dit doel te bereiken.

Volgens de Statuten tracht de Maatschappij dit te doen op de volgende wijze:

- a. Het bevorderen van een goede opleiding voor tandartsen.
- b. Het bevorderen van de maatschappelijke belangen van de tandartsen in Nederland en koloniën.
- c. Het bevorderen van de mondhygiëne.
- d. Het bestrijden van de onbevoegde uitoefening der Tandheelkunde.

Dit houdt dus in, dat niet alleen de maatschappelijke belangen der leden worden behartigd, maar dat evenzeer aandacht dient te worden geschonken aan al datgene wat aan de vooruitgang van de tandheelkunde ten goede kan komen.

Wat de maatschappelijke belangen der leden betreft, houden ons sinds vele jaren het Ziekenfondsvraagstuk, benevens de positie van tandartsen aan Rijks-, Gemeente en particuliere instellingen bezig, terwijl een steunfonds in eventueele directe finantieele moeilijkheden tracht te voorzien.

Een belang echter dat zoowel de leden zelf als de tandheelkunde als zoodanig raakt, is het Tandheelkundig Onderwijs.

Door de permanente Onderwijs en Examen commissie heeft

onze Maatschappij van den aanvang harer oprichting af, getoond te beseffen hoezeer dit belang haar ter harte gaat.

De vele bemoeiingen dezer Commissie in den loop der jaren en met name haar Onderwijsrapport zijn daarvan verder het bewijs.

Toch kan men zich afvragen of het werk dat op dit gebied is geschied, voldoende nuttig effect heeft gesorteerd en de vraag rijst of het vele dat op onderwijsgebied nog zal hebben te veranderen, alvorens wij daarover tevreden kunnen zijn, op deze passieve wijze wel kan worden bereikt.

In de laatste jaren wordt door de besten onder ons steeds meer gevoeld het ontbreken van een centrum, waar wetenschappelijk kan worden gewerkt en dat een uitgangspunt kan vormen voor „voortgezet tandheelkundig onderwijs” — en van meer dan één zijde wordt aangedrongen om — bijvoorbeeld in Amsterdam — te trachten tot het stichten van een dergelijk centrum over te gaan, om zoodoende te komen tot een *doad*, waarvan men voor de toekomst veel heilzame resultaten verwacht.

Uit den aard der zaak zullen hieraan vele moeilijkheden zijn verbonden, maar toch wil het mij voorkomen, dat een dergelijk pogen onzerzijds zooveel mogelijk zou moeten worden gesteund in het belang van onze leden en van de Nederlandsche Tandheelkunde.

Dit vraagstuk zal ongetwijfeld in de naaste toekomst aan de orde komen en vast staat in ieder geval, dat de belangrijke taak van de professie om actief mede te werken aan de verbetering van het onderwijs in den zin als door de Maatschappij is aangegeven of nog zal worden aangegeven, krachtig zal moeten worden aangepakt!

Onze Maatschappij is steeds van meening geweest, dat bij de pogingen tot verbetering van alles wat met het onderwijs samenhangt, samenwerking met het College van Lectoren te Utrecht gewenscht was.

Dit College heeft ons echter medegedeeld van een dergelijke samenwerking niet te willen weten en er de voorkeur aan te geven zonder ons zijn eigen weg te gaan.

Dit standpunt betreurend, zal het echter onze Maatschappij niet alleen niet beletten ons daadwerkelijk met het onderwijs bezig te houden op grond van art. 2 onzer Statuten, maar ook uit de overtuiging dat de toekomst onzer Maatschappij zōo nauw met dat van naar onze eischen ingericht onderwijs is verbonden, dat het onverantwoordelijk ware niet ernstig te trachten het veranderd te krijgen op al die punten waar het thans nog naar onze meening te kort schiet.

Het wil ons daarbij in alle bescheidenheid voorkomen, dat het alleen de tandartsen stand is, die de resultaten van dat onderwys deskundig kan beoordeelen!

Een factor — die daarbij meer dan vroeger — onder de oogen zal moeten worden gezien, is de vraag of het stijgende aantal tandartsen van invloed zal moeten zijn op onze adviezen.

Dit punt houdt verband met een ander, niet minder belangrijk vraagstuk, de regeling van de positie der tandtechnici.

Zonder twijfel is veel van de misère der afgelopen jaren, het gevolg van het feit, dat wij in het verleden dit vraagstuk te veel aan eigen lot hebben overgelaten, in stede van door krachtige organisatie, het in goede banen te leiden.

Zeker is, dat naast een bepaald aantal tandartsen, slechts een bepaald aantal technici in dat beroep een broodwinning zal kunnen vinden.

Wordt dat aantal overschreden, dan zal men het ontstaan van ongewenschte toestanden nimmer beletten.

Nu het drama der „tandheekundigen” definitief geëindigd schijnt, zullen onzerzijds maatregelen moeten worden getroffen om soortgelijke wantoestanden in de toekomst te voorkomen en dit zal alleen kunnen geschieden door een doeltreffende regeling van de verhouding van tandtechnici ten opzichte van de tandartsen, zoowel wat betreft het vaststellen van hunne bekwaamheden als van het benodigde aantal, hunne rechten en verplichtingen.

Wij zullen moeten trachten, indien mogelijk in overeenstemming met en met medewerking van hunne organisaties tot een bevredigende oplossing te geraken hetgeen tevens zal blijken de beste methode te zijn, tot het bestrijden van de onbevoegde uitoefening der tandheekunde!

Wat betreft het bevorderen van de mondhygiëne, is door onze Maatschappij reeds veel en nuttig werk verricht. Ik moge hier herinneren aan de propaganda voor schooltandheekunde, voor de tijdige conserveerende behandeling van het gebit, voorzorg en nazorg, de strijd voor een goed ingericht Ziekenfondswezen.

Het zal daarbij gewenscht zijn, dat zoowel onze Maatschappij als de leden individueel zooveel mogelijk contact houden met al die organen, die hiertoe het hunne kunnen bijdragen en in dit verband zou ik U ook willen opwekken lid te worden van vereenigingen die in het algemeen de belangen der Volksgezondheid kunnen bevorderen, als b.v. „Het Nederlandsch Congres voor openbare Gezondheidsregeling”, die in haar vergadering van September aanstaande een dag zal wijden aan de tandheekundige verzorging van het Nederlandsche Volk.

Wanneer wij nu nagaan of in de afgelopen jaren onze orga-

nisatie voldoende doeltreffend is geweest om het nuttig effect van onzen arbeid zoo groot mogelijk te doen zijn, moet die vraag voor een groot deel ontkennend worden beantwoord.

Te groote decentralisatie vroeger en — als reactie — te groote centralisatie in later jaren hebben eenerzijds de groote lijnen vertroebeld, anderzijds door te veel arbeid in weinige handen, dien arbeid tegengehouden.

Dientengevolge ontstond nu en dan zig-zag-koers, ging veel vruchtbaren commissiearbeid verloren en verslapte daardoor tevens de lust om tijd en moeite aan soortgelijken arbeid te besteden.

Het Hoofdbestuur heeft getracht door de reorganisatie aan deze bezwaren tegemoet te komen.

Het heeft het werk der permanente Commissie doen herleven, met de bedoeling dat de continuïteit van dien arbeid, door de continuïteit der Commissieleden verzekerd zij en wij zoodoende in de toekomst op de verschillende gebieden waarover onze organisatie zich uitstrekt, deskundige Commissies zullen krijgen, waarin de haar toevertrouwde belangen veilig zullen zijn.

Doordat voorzitter en secretaris geregeld met de gezamenlijke voorzitters dier Commissie voeling zullen houden is tevens, eventueel nuttige en noodige samenwerking gewaarborgd, waardoor tegelijkertijd de animo in den arbeid wordt verhoogd.

Het Dagelijksch Bestuur heeft op deze wijze voldoende tijd om inderdaad leiding te kunnen geven en voor het normaal functioneeren der verenigingsmachine te kunnen zorgen, terwijl het hoofdbestuur de schakel blijft tusschen Dagelijksch Bestuur en Commissies eenerzijds, de afdelingen anderzijds.

Ook de werkzaamheden in de afdelingen zijn niet aan de aandacht van het Hoofdbestuur ontsnapt en het is hem niet ontgaan, wat uit de jaarverslagen altijd weer blijkt, dat de belangstelling in de meeste afdelingen onvoldoende moet worden genoemd.

De oorzaak hiervan dient gezocht te worden in het feit, dat de programma's der afdelingsvergaderingen niet aantrekkelijk genoeg zijn om een druk vergaderingsbezoek waarschijnlijk te maken en het gevolg hiervan is, dat het afdelingsleven niet is, wat het zoo gemakkelijk zou kunnen wezen, zeer tot schade van de bloei onzer Maatschappij!

Voor een deel is dit het gevolg van de onmogelijkheid om tijdig belangrijke voorstellen in de afdelingen te doen behandelen in verband met den tijd waarop onze jaarvergadering wordt gehouden.

Voorstellen tot wijziging van dien tijd zullen dan ook op deze vergadering aan de orde komen.

Maar ook zal men de afdeulingsvergaderingen aantrekkelijk kunnen maken door wetenschappelijke voordrachten of demonstraties.

Was bij de oprichting onzer Maatschappij de bedoeling, niet te treden in het arbeidsveld onzer beide zuster vereenigingen, sindsdien is er — met name in het aantal tandartsen — zooveel veranderd, dat die vereenigingen een wijziging in de werkwijze der afdeelingen slechts kunnen toejuichen!

Willen wij een organisatie worden, waar een hoog percentage der leden daadwerkelijk aan het vereenigingsleven deelneemt, dan zal allereerst een krachtige poging moeten worden gedaan om het bezoek aan de afdeulingsvergaderingen zoo aantrekkelijk te maken, dat het bijwonen daarvan een vanzelfsprekend iets wordt en tot het medewerken aan die poging roep ik U allen met aandrang op!

Dames en Heeren, er wacht ons vandaag en morgen een werkprogramma, waar vele voor onze Maatschappij zeer belangrijke vraagstukken aan de orde zullen komen.

Het is vanzelfsprekend dat daarbij meeningsverschillen aan den dag zullen komen, die hier en daar wellicht, ook ná argumentatie, niet zullen kunnen worden overbrugd.

Deze meeningsverschillen hebben echter nog nimmer aanleiding gegeven voor gebrek aan onderlinge waardeering der tegenstanders, integendeel, zij hebben het peil onzer vergaderingen verhoogd door den ernst der beraadslagingen.

In het vertrouwen, dat U met mij van meening zult zijn, dat deze onderlinge waardeering behoort tot ons kostelijkst bezit en dat u den voorzitter zult steunen in zijn pogen dat bezit hoog te houden, verklaar ik de zeventiende jaarvergadering voor geopend!